

Commission d'enquête
parlementaire chargée d'enquêter
sur le traitement des abus sexuels
commis au sein et en dehors de
l'Église, y compris sur leur traitement
judiciaire, et sur leurs conséquences
actuelles pour les victimes et pour la
société

du

LUNDI 5 FÉVRIER 2024

Matin

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar de
aanpak van seksueel misbruik, in de
Kerk en daarbuiten, met inbegrip van
de gerechtelijke behandeling, en de
gevolgen op vandaag voor
slachtoffers en samenleving

van

MAANDAG 5 FEBRUARI 2024

Voormiddag

De openbare commissievergadering wordt
geopend om 12.15 uur en voorgezeten door
mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à
12 h 15 et présidée par Mme Sophie De Wit.

**Hoorzitting in het kader van het luik "Aanpak
binnen de kerk en religieuze organisaties" met :**
- mevrouw Mia De Schamphelaere,
coördinatrice van de opvangpunten, zorgteam
van de Unie van Religieuzen van Vlaanderen
(URV);

- de heer Pierre Bernard, coördinator van de
opvangpunten voor Franstalig België.

**Audition dans le cadre du volet "Approche au
sein de l'Église et des organisations religieuses"
de :**

- Mme Mia De Schamphelaere, coordinatrice des
points de contact, équipe de soins de l'"Unie van
Religieuzen van Vlaanderen" (URV);

- M. Pierre Bernard, coordinateur des points de
contact pour la Belgique francophone.

De **voorzitster**: Goedemiddag collega's. Ik stel
voor dat we de vergadering aanvangen. We starten
vandaag met een nieuw luik: de aanpak van
seksueel geweld binnen de kerk en religieuze
organisaties. We verwelkomen daarvoor mevrouw
De Schamphelaere en mijnheer Bernard. Ik zal aan
beiden vragen om de eed af te leggen. Ik heb
begrepen dat zij eerst een toelichting zullen geven,
waarna de commissieleden de mogelijkheid zullen
krijgen om vragen te stellen. Het is de gewoonte
om de vragen individueel te stellen, zodat er een
dialoog of debat kan ontstaan en de sprekers niet
een hele reeks vragen dienen te onthouden. Later
vanmiddag volgt er nog een tweede hoorzitting,
over het arbitrage-instrument dat werd uitgewerkt.

Mevrouw De Schamphelaere, welkom. Ik herinner
u eraan dat conform artikel 4, § 1, van de wet van
3 mei 1880 op het parlementair onderzoek,
gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996, de
onderzoekscommissie alle in het Wetboek van
strafvordering omschreven onderzoeksmaat-
regelen kan nemen. Ze kan onder meer getuigen
onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik
de aandacht te vestigen op het laatste lid van
artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk
iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar
waarheid een verklaring af te leggen, zich zou
kunnen blootstellen aan strafvervolging en
derhalve getuigenis weigeren (zie ook
artikel 14, 3, g, van het internationaal verdrag
inzake burgerrechten en politieke rechten van
19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van
15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft
om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke
verklaring later tegen u zou kunnen worden
gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u,
krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse
getuigenis kan worden gestraft met een
gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en
u voor een termijn van ten minste vijf en ten
hoogste tien jaar kunt worden ontzet uit het recht
om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van
voornoemde wet de geheimhouding van uw
verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om
verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met
gesloten deuren en waarvoor de commissie zich
uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in
acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan

de commissie zou overleggen vatbaar voor openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te leggen door de hand te heffen en de volgende woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

Mevrouw Mia De Schamphelaere legt de eed af.

Monsieur Bernard, je vous rappelle qu'en vertu de l'article 4, § 1, de la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires, telle que modifiée par la loi du 30 juin 1996, la commission d'enquête peut prendre toutes les mesures d'instruction prévues par le Code d'instruction criminelle. Elle peut notamment entendre les témoins sous serment.

Avant de vous inviter à prêter serment, je tiens à attirer votre attention sur le dernier alinéa de l'article 8 de la loi précitée, suivant lequel tout témoin qui, en faisant une déclaration conforme à la vérité, pourrait s'exposer à des poursuites pénales, peut refuser de témoigner (cf. également l'article 14, 3, g, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques du 19 décembre 1966, ratifié par la loi du 15 mai 1981). Cela signifie qu'un témoin a le droit de se taire lorsqu'il pense que sa déclaration publique pourrait être ultérieurement utilisée contre lui dans une procédure pénale.

Je vous rappelle en outre que, suivant l'article 9 de cette même loi, tout coupable de faux témoignage sera puni d'un emprisonnement de deux mois à trois ans et privé de l'exercice du droit de vote et d'éligibilité pendant cinq ans au moins et dix ans au plus.

Enfin, je vous rappelle que, suivant l'article 3 de la loi précitée, le secret de vos déclarations n'est pas garanti, sauf s'il s'agit de déclarations faites lors d'une réunion à huis clos et pour laquelle la commission s'est engagée explicitement à respecter le secret. De plus, chaque document que vous remettiez à la commission est susceptible d'être révélé.

Après ces précisions, je vous invite à prêter serment en levant la main et en prononçant la formule suivante: "Je jure de dire toute la vérité et rien que la vérité".

M. Pierre Bernard prête serment.

Dank u wel. Dat waren de plichtplegingen. We zullen nu aandachtig naar u beiden luisteren.

Mia De Schamphelaere: Commissieleden, vooreerst mijn dank om in de commissie de werking van het gemeenschappelijk opvangpunt te

mogen voorstellen. De laatste weken hebben de pers, kranten, tv en radio ons vaak uitgenodigd om onze werking toe te lichten, maar in onderling overleg hebben we steeds beslist om daar niet op in te gaan in het belang van de slachtoffers. We willen hun vertrouwen in onze discretie niet verliezen en een veilige plaats zijn voor zij die een pijnlijk en soms zelfs bijna onuitspreekbaar verhaal willen doen. Het was dus een keuze tussen informatie verstrekken en daarmee het risico lopen zelf in de kijker komen te staan of de betrouwbaarheid voor de melders te garanderen.

Nu zijn we uw commissie echter dankbaar, aangezien we hier in het hart van de democratie in een openbare zitting onze werking kunnen toelichten en uw vragen beantwoorden. Ikzelf ben coördinator van het gemeenschappelijk opvangpunt voor slachtoffers van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen binnen een pastorale context, zowel voor de Unie van Religieuzen als alle Vlaamse bisdommen. Het opvangpunt telt op dit moment zeven leden die elk hun rijke ervaring en deskundigheid inbrengen. Er is een gewezen ombudsvrouw, een gewezen begeleidster in de psychiatrie, een gewezen directeur van een vertrouwenscentrum voor kindermishandeling, een gewezen leerkracht die onder meer begeleidster was van kwetsbare leerlingen, en ook twee kerkjuristen die ons bijstaan bij de opvolging, ondervraging en sanctionering van de nog levende daders.

Ikzelf ben jurist en ik was van 1995 tot 2010 parlements lid, onder meer in de commissie voor Onderwijs in het Vlaams Parlement en in de commissie voor Justitie en Sociale Zaken in de Kamer en in de Senaat. Sinds 2012 heb ik echter geen enkel politiek mandaat meer. Ik doe nu heel wat vrijwilligerswerk, onder meer voor het Katholiek Onderwijs, en ik heb ook de stichting Jovel opgericht, die kwijtschelding van schulden financiert om zo generatiearmoede in kansarme gezinnen te voorkomen.

Ik wil u dat mededelen omdat ik denk dat in een vrije democratie iedereen het recht heeft op een leven na de politiek, waarin men een zelfgekozen engagement of beroep kan uitoefenen zonder politiek geframed te worden. Ik hoop voor ieder van u in een zeer verre toekomst hetzelfde.

Kort na mijn laatste mandaat in 2010 veroorzaakte de zaak-Vangheluwe een schokgolf van verontwaardiging in de samenleving. Ook ik was geschokt en vol afschuw, en vooral beschaamd als gelovige. Daarom besloot ik om in te gaan op de vraag om als vrijwilliger slachtoffers tegemoet te komen en te begeleiden naar erkenning en, zo mogelijk, herstel van het aangedane leed.

Zoals u merkt, zijn we een multidisciplinair team dat, zoals ons protocol beschrijft, onafhankelijk werkt van de kerk en samen beraadslaagt. Er zijn een aantal geprinte exemplaren van dat protocol beschikbaar voor de commissieleden. In doelstelling en werkwijze verzekeren wij eigenlijk de continuïteit van de commissie-Adriaenssens die zoals u weet feitelijk werd beëindigd door de gerechtelijke inbeslagname van haar dossiers in juni 2010.

Naast het instemmen met arbitrage en de aanbevelingen van de parlementaire commissie in 2011 hebben de bisschoppen en de oversten op 1 januari 2012 ook 10 opvangpunten en een centraal meldpunt opgericht. Die opvangpunten zijn blijven openstaan voor meldingen na het afsluiten van de termijnen voor klachtindiening bij arbitrage in oktober 2012.

Een aantal slachtoffers die zich aanvankelijk bij arbitrage hadden aangemeld, zijn overgestapt naar de opvang en de begeleiding door de opvangpunten. Vanaf 2021 werden de 10 opvangpunten vervangen door 2 gemeenschappelijke opvangpunten: 1 voor de Nederlandstalige en 1 voor de Franstalige bisdommen en congregaties. De coördinator voor het Franstalige opvangpunt zit hier aan mijn zijde, de heer Pierre Bernard, die zichzelf straks zal voorstellen.

De voordelen van een gemeenschappelijk opvangpunt waartoe alle bisdommen, alle congregaties en orden zich hebben verbonden, zijn de bewaking van de gelijkberechting van alle slachtoffers, het voorkomen van parallelle procedures voor opvang en erkenning en het behoud van een globaal overzicht van de cijfergegevens.

De opvang van slachtoffers die voor het eerst hun melding doen, hen een veilige plaats bieden om voor het eerst over het hun aangedane leed te spreken, hen met open oor en hart beluisteren en hen dan begeleiden naar erkenning en herstel en zo bijdragen aan de heling van diep gekwetste mensen... dat alles staat centraal in de werking van het gemeenschappelijke opvangpunt.

We treden wel nooit in de plaats van Justitie. Sinds de wijziging van de verjaringsregeling, in 2019, is onze richtlijn dat aangebrachte misbruikfeiten met minderjarigen en wanneer de dader nog leeft, bij het federaal parket worden gemeld. Tevoren hanteerden we de richtlijn dat feiten die niet ouder waren dan 30 jaar en wanneer de dader nog leefde, gemeld werden bij het federaal parket. Bij grensoverschrijdend gedrag tussen seksueel meerderjarigen sporen we het slachtoffer aan zelf klacht in te dienen bij Justitie, maar soms vraagt

het slachtoffer enkel bemiddeling bij het opvangpunt.

Als de slachtoffers wegens verjaring of wegens overlijden van de dader niet meer bij Justitie terecht kunnen, gaan we verder dan het recht. We blijven de slachtoffers dan bijstaan, erkennen en tegemoetkomen, hoe oud de feiten ook zijn. De oudste door het opvangpunt erkende feiten dateren van het jaar 1937. Dat is nu 86 jaar geleden.

Anders dan bij Justitie wordt voor de erkenning door het opvangpunt geen materiële bewijsvoering gevraagd zoals voor de rechtbanken. Voor de erkenning baseren we ons op de geloofwaardigheid van de misbruikverhalen van de slachtoffers: het zichtbare leed, de haarfijne herinnering van de kleinste details.

Voor wat zij aanbrengen, zoeken we dan ook steun in het archiefonderzoek in de betrokken bisdommen en congregaties, bijvoorbeeld over de plaats of de dader. Onze begeleiding wordt dan meestal afgesloten met een erkenningsgesprek dat door ons wordt voorbereid. Het erkenningsgesprek met het slachtoffer en de bisschop en de overste, en/of de dader, is voor de meeste slachtoffers niet zomaar een gesprek, maar echt een stap in het verwerkingsproces van het hun aangedane leed. Zij worden geloofd door de kerk. Zij worden, misschien voor de eerste keer in hun leven, geloofd. Hun leed wordt gezien en erkend.

Er worden ook oprechte spijtbetuigingen geformuleerd die neergeschreven worden in een dadingsovereenkomst. Dat gesprek is voor de slachtoffers vaak een bevrijding, waarvoor zij erg dankbaar zijn.

Daarnaast is er de mogelijkheid om een morele tegemoetkoming te ontvangen in de vorm van een geldsom. Die som is eigenlijk een materiële ondersteuning van de spijtbetuiging. Als mogelijkheden hiervoor houden wij ons aan de categorieën en de bedragen die unaniem zijn goedgekeurd door het federaal parlement in 2011 na de bijzondere commissie. Die commissie had zich laten bijstaan door gerechtelijke experts om de bedragen vast te stellen op basis van de gangbare rechtspraktijk.

De spijtbetuiging, de erkenning en het bedrag worden vastgelegd in een dadingsovereenkomst. De ondertekende dading houdt geen zwijgplicht in. De slachtoffers mogen getuigen, samenkomen, manifesteren. Ze kunnen enkel de namen van daders die niet door Justitie zijn veroordeeld niet bekendmaken. De kerk daarentegen garandeert wel de privacy van elk slachtoffer. We werken ook samen met ieder die zich inzet om het leed van de

slachtoffers op te vangen. We voerden verschillende gesprekken met slachtoffers, samen met de heer Devillé en de heer Bethune van de werkgroep Mensenrechten in de kerk. Ook kwamen we tot dialoog met de slachtoffers die bijgestaan werden door advocaten van het bureau Van Steenbrugge. We worden geregeld ook gevraagd om mee met de commissie voor erkenning en bemiddeling, de commissie historisch misbruik opgericht in de Vlaamse Gemeenschap, het gesprek te voeren met een slachtoffer dat zich bij hen heeft aangemeld, evenzo met Moderator, een organisatie die zich inzet voor bemiddelde oplossingen. Onlangs kregen we nog dossiers die aan ons werden overgedragen door het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Vorige week hadden we nog een overleg met de Comeb, de commissie voor historisch misbruik en het Vlaams Meldpunt om elkaars werking te leren kennen en te versterken. Bovendien gaan we op vraag van het slachtoffer mee naar de behandelende psycholoog om over het vastgestelde misbruik te spreken.

Ook wordt er jaarlijks een cijfermatige en beschrijvende rapportering over de meldingen bij de opvangpunten bekendgemaakt, samen met een blijvende oproep aan slachtoffers die zich nog niet hebben kunnen uitspreken, om zich te melden. Het overzicht van de meldingen bij de opvangpunten tussen 2012 en juni 2023 vindt u in de nieuwste brochure. Deze zal de komende week verdeeld worden. In de periode 2012-juni 2023 waren 686 meldingen.

Ik wil u hier al enkele kenmerkende cijfergegevens meegeven: 577 melders waren ouder dan 40 jaar op het moment van de melding, dat is 84 %. Van de 686 meldingen waren er 76 meldingen over feiten tussen meerderjarigen. Dat gaat ofwel over grensoverschrijdend gedrag tussen volwassenen, ofwel over misbruik van kwetsbare personen. Verder gingen 582 meldingen over feiten van voor 1980, dat is 85 %, duidelijk historisch misbruik waarvoor Justitie niets meer kon doen. Van de slachtoffers is 70 % man en 96 % van de daders is man. Van de daders van wie de leeftijd of het overlijden te achterhalen viel bij de melding, was 55 % overleden. De afgesloten dadingen bedragen gemiddeld 9.334 euro, dat is de helft hoger dan bij arbitrage. Er zijn 75 meldingen naar Justitie gestuurd.

We verwerken onze cijfers telkens voor de periode tussen juli en juni. Een nieuwe statistische verwerking en het overzicht ervan zullen in de zomer van 2024 publiek bekend kunnen worden gemaakt. Onder voorbehoud, omdat de cijfers nog elke dag evolueren en er misschien dubbel-tellingen of vergetelheden zijn, kan ik u nu al meedelen dat sinds de uitzendingen van

Godvergeten wij aan Vlaamse kant ongeveer 180 contactnames hebben beantwoord en aan Franstalige kant 39. Het gaat hierbij niet steeds om nieuwe meldingen door slachtoffers. Er waren ook vragen om informatie, er zijn meldingen van omstaanders en er zijn meldingen van kinderen van overleden ouders. Nu worden voor de eerste keer ook feiten gemeld van 60 of 70 jaar geleden. Het betreft dus bijna uitsluitend historisch misbruik, maar we doen er alles aan om ook het leed van die bejaarde mensen tegemoet te komen. In elk geval tonen de aantallen van contactname aan dat het gemeenschappelijk opvangpunt bereikbaar, toegankelijk en laagdrempelig is voor wie op ons een beroep wil doen.

Ten slotte, wat dit engagement persoonlijk met mij doet en hoe dat mijn visie op de samenleving en de kerk heeft beïnvloed, kunt u lezen in mijn getuigenis die werd opgenomen in het boek van Rik Devillé, *In naam van de Vader*, dat aan de basis lag van de documentairereeks *Godvergeten*, op de pagina's 246 tot 249.

Ik zal u een citaat hieruit voorlezen: "Bij de aanvang, nu meer dan 12 jaar geleden, wist ik wat mij te wachten stond. Toch was de confrontatie met het leed en de pijn van de concrete slachtoffers ongemeen hard. Gedurende al die jaren ontmoette ik persoonlijk 149 gebroken mensen, van Maaseik tot Diksmuide, in mooie herenhuizen en in gehuurde flats, in psychiatrische instellingen en in gevangenissen. Nooit ben ik gewend geraakt aan de gruwelijke verhalen van kindermisbruik. Telkens opnieuw maakt dit mij klein, werd ik een en al oor, liet ik de wonde opengaan en luisterde ik naar de levensverhalen die vooral overlevingsverhalen zonder uitkomst bleken te zijn. Ik ontmoette dan bijna evenveel maal een Vlaamse overste of een bisschop om het verhaal te brengen, om iets over de identiteit van de dader te weten te komen en om een erkenning voor het slachtoffer voor te bereiden. Voor het eerst beluisterd worden over het leed dat hen is aangedaan, zonder dat er getwijfeld wordt, zonder dat zij bestookt worden met vragen naar bewijs, aanvaard en erkend worden als slachtoffer en officiële kerkelijke excuses horen uitspreken, dat werkt zonder meer bevrijdend. Met deze gesprekken hebben we de slachtoffers kunnen helpen om een bereikbare stap vooruit te zetten in hun persoonlijk verwerkingsproces. Daarvoor hebben we allen heel veel dankbaarheid mogen ondervinden en in die dankbaarheid van de slachtoffers vinden we dan de moed om de nieuw binnengelopen meldingen aan te pakken, want de meldingen zullen blijven komen. De verwerking van misbruik op jonge leeftijd duurt een leven lang. Niemand weet vooraf wanneer de individuele verdringingstrategieën doorbroken worden, wat de aanleiding is of wanneer het geschikte moment

daar is om te durven spreken."

Ik hoop dat ik u met dit citaat duidelijk heb kunnen maken hoe essentieel de opvangpunten binnen de kerk waren en hoe essentieel het is dat ze tot vandaag blijven functioneren, zelfs nadat de arbitrageprocedure in 2012 afgesloten werd.

Pierre Bernard: Merci beaucoup pour votre accueil. Je suis le coordinateur pour le point de contact des diocèses francophones. La procédure est similaire à celle du point de contact néerlandophone. Je me réfère donc entièrement à ce que vient de vous exposer Mme Mia De Schamphelaere.

Moi-même je suis magistrat honoraire. J'ai fait toute ma carrière au parquet général de la cour d'appel de Mons. En fait, une grande partie de mes activités au parquet général étaient orientées vers la protection de la jeunesse et, depuis la réforme de la législation sur la jeunesse, l'aide à la jeunesse également. Durant toute ma carrière qui s'est terminée en 2011 et commencée en 1977, j'ai rencontré beaucoup d'enfants et de jeunes, des mineurs, qui avaient été abusés. C'est ainsi que lorsque j'ai été pensionné, je me suis mis au service des enfants et des jeunes qui ont été abusés, notamment au sein de l'Église.

Dans le point de contact, ce qui me frappe d'abord, c'est que les personnes que nous rencontrons et que nous écoutons, qui ont actuellement un certain âge – 50, 60 ou 70 ans –, ont été des enfants et des jeunes lorsqu'ils ont été abusés. Lorsque nous les rencontrons, cela me reprojette au temps de ma carrière professionnelle où je rencontrais également ces enfants et ces jeunes.

Le point de contact est, comme l'a dit Mme Mia De Schamphelaere, pluridisciplinaire, c'est-à-dire qu'il est composé non seulement de juristes, d'avocats, de psychologues, de médecins. *Grosso modo*, c'est une équipe pluridisciplinaire. En fait, le point de contact intervenait subsidiairement par rapport au centre d'arbitrage qui avait été mis sur pied par la commission parlementaire précédente en 2012.

Le fondement de l'institution qui avait été mise en place à cette époque-là, c'était le centre d'arbitrage, qui était une institution quasi juridictionnelle. C'était pratiquement un tribunal arbitral.

Et ce n'est qu'à titre subsidiaire que les points de contact ont été mis en place également. Pourquoi? Parce que certaines victimes ne souhaitaient pas, n'exprimaient pas le souhait d'aller devant une institution quasi juridictionnelle, devant un tribunal arbitral. Certaines victimes préféraient avoir un contact avec, justement, ce

qu'on a appelé le point de contact.

En fait, ce point de contact est avant tout, me semble-t-il, un point d'écoute. Personnellement, je préfère dire que le point de contact, le point d'écoute, est avant tout un service d'écoute. Nous sommes là pour écouter les victimes, celles qui ont été, enfants ou jeunes, abusées il y a de nombreuses années.

Nous sommes là pour les entendre, les écouter, parce que – et ça, je m'en suis rendu compte au fur et à mesure des dialogues – ces personnes n'avaient jamais eu l'occasion de s'exprimer. Elles n'avaient jamais été écoutées. Elles n'avaient jamais été entendues. Lorsqu'elles étaient enfants, lorsqu'elles étaient jeunes, par exemple lorsqu'elles avaient 12 ans et qu'elles avaient été atrocement abusées, elles n'avaient pas pu s'exprimer à l'époque. Ce n'est que bien plus tard, des années après, qu'elles ont enfin pu exprimer ce qu'elles avaient vécu dans leur enfance, dans leur jeunesse. Et c'est avant tout cela le rôle du point de contact, de ce service d'écoute, c'est d'être à l'écoute de ces personnes qui sont devenues majeures, qui ont 50, 60, 70 ans, qui n'avaient pas pu s'exprimer pendant leur enfance, leur jeunesse, et qui, bien des années après, peuvent enfin, pour la première fois, s'exprimer devant des personnes qui les écoutent vraiment.

Toutes les personnes que nous avons écoutées, nous les croyons. Nous sommes persuadés que ce qu'elles viennent dire pour la première fois, c'est la vérité, alors que, dans leur enfance, dans leur jeunesse, elles n'ont pas été crues. Si elles s'étaient exprimées, par exemple auprès de leurs parents, compte tenu du contexte de l'époque, les parents refusaient de croire leur enfant, refusaient de croire l'adolescent. Et ce n'est que maintenant que ces personnes se rendent compte qu'elles peuvent être, pour la première fois, crues. Et là, c'est une véritable libération pour elles. Elles poussent un ouf de soulagement et c'est cela, à mon sens, le rôle premier de ce point de contact, de ce service d'écoute, c'est de permettre à ces victimes, après bien des années, d'être entendues, crues et qu'elles puissent enfin être soulagées du poids qu'elles ont porté pendant de si nombreuses années.

Bien souvent, ces victimes ont été aidées par un psychologue, un psychiatre ou une personne à même de faire une psychothérapie. Et c'est souvent – en cela, je tiens à remercier tout le travail des psychologues et psychothérapeutes – d'épauler ces victimes, après de nombreuses années, pour leur permettre de faire émerger ce que ces enfants, ces jeunes ont vécu dans leur enfance, leur adolescence. Et c'est à partir de ce

moment-là – bien souvent avec l'aide du psychologue ou du psychiatre – qu'elles osent enfin se présenter devant des personnes pour s'exprimer.

Donc, je vous disais qu'à mon sens, le premier travail et le premier résultat du point de contact, de ce service d'écoute, c'est de permettre aux victimes de s'exprimer pour la première fois. Le problème est qu'elles ont été confrontées à la prescription. Lorsqu'elles étaient enfants, elles n'ont pas osé parler. De nombreuses années se sont écoulées et ce n'est que récemment qu'a émergé ce qu'elles ont vécu dans leur enfance mais les années ont passé. La loi de procédure pénale est un couperet, en fait, par la prescription; par conséquent, au niveau pénal, les faits dénoncés sont actuellement prescrits. C'est le problème auquel vous êtes confrontés, auquel nous sommes confrontés, auquel le centre d'arbitrage a été confronté, parce que ce centre d'arbitrage n'est intervenu que pour les faits prescrits. Sinon, évidemment, ce sont les juridictions pénales qui interviennent.

Ce problème de prescription me paraît important parce que, depuis 2019, votre Parlement a pris la décision de rendre les abus sur mineurs imprescriptibles. C'est évidemment une excellente décision. Depuis 2019, lorsque des abus sont commis sur des mineurs, il n'y a plus de prescription. Mais cette nouvelle loi de 2019 ne rétroagit pas. Pourquoi? Parce que les auteurs, notamment de procédures pénales, disent qu'il ne peut pas y avoir de rétroactivité d'une nouvelle loi qui met sur pied l'imprescriptibilité. Cela ne peut pas rétroagir, parce que c'est une loi de procédure. Personnellement, je me demande si, au-delà de cette qualification de "loi de procédure", il ne faudrait pas aller plus loin et se demander si, en fait, cela ne touche pas à la personne humaine et aux droits humains. Par conséquent, si cela ne touchait pas seulement à un élément de procédure, mais à un aspect profondément humain de la victime, ne pourrait-on pas envisager que votre loi de 2019 sur l'imprescriptibilité des abus pourrait rétroagir, parce qu'il y a également ce problème de la discrimination? Pourquoi une personne victime à partir de 2019 bénéficie-t-elle de l'imprescriptibilité, alors qu'une victime en 2018 n'en bénéficie pas? N'y a-t-il pas là une discrimination?

Fondamentalement, c'est l'aspect humain, l'aspect de ce qui a touché en profondeur l'enfant, le jeune lorsqu'il a été abusé. Il a alors été profondément touché. Il a été meurtri dans sa personnalité. Par conséquent, ce n'est pas seulement, me semble-t-il, une loi de procédure, la loi sur l'imprescriptibilité de 2019. Cela va plus loin que cela, cela touche aux droits humains profonds.

La conséquence évidemment, c'est que si tous les abus, même ceux commis avant 2019, pouvaient être déclarés imprescriptibles, les juridictions pénales seraient compétentes. Il n'y aurait plus besoin naturellement ni jusqu'en 2017 du Centre d'arbitrage qui s'occupait des abus prescrits. Pour les points de contact, ce serait la même chose, nous n'aurions plus d'utilité puisque les juridictions pénales seraient compétentes pour tous les abus même rétroactivement.

À cet égard-là, je voudrais quand même insister sur un point. Je me réfère au droit canon, au droit de l'Église. Mon attention a été attirée récemment. Le droit canon prévoit aussi un délai de prescription qui est d'ailleurs plus long que le délai de prescription de l'État belge. Normalement, c'est un délai de prescription de vingt ans mais le dicastère compétent pour les affaires concernant les abus a la possibilité, même si les faits sont prescrits, même si les abus ont été commis depuis plus de vingt ans, de passer outre ce délai de prescription. On rend en quelque sorte le délai imprescriptible. C'est une compétence du dicastère dans l'Église.

Ne pourrait-il pas y avoir le même mécanisme au niveau de la Belgique? Si vous considériez que la loi de 2019 sur l'imprescriptibilité ne peut pas rétroagir pour les abus commis avant, ne pourrait-il quand même pas y avoir une autorité belge qui pourrait dire: "Dans certains cas, les faits sont tellement horribles, abominables, que je passe au-delà du couperet de la prescription et que je considère que les faits sont imprescriptibles, comme c'est le cas par exemple des crimes contre l'humanité"? C'est une autre possibilité. Il y aurait alors une autorité, peut-être vous-même directement, ou une autorité que vous institueriez, qui dirait: "Dans tels cas, je considère qu'on passe outre le couperet de la prescription."

Si vous estimez que ce n'est pas possible dans une réflexion sur une réforme de la procédure pénale et du droit pénal, il y a un autre point aussi. C'est justement le point de départ du délai de prescription. Dans la loi belge, le point de départ du délai de prescription est la majorité du jeune. Un enfant qui a été abusé à 12 ans voit le délai de prescription ne commencer à courir qu'à sa majorité, c'est-à-dire à ses 18 ans. Mais j'ai remarqué, dans plusieurs affaires où nous avons écouté les victimes, que les victimes – justement grâce à un travail psychologique – ne faisaient ce travail de remontée et de prise de conscience de ce qu'elles avaient subi que bien des années après leur majorité.

Je prends un exemple qui me touche profondément, je suis d'ailleurs toujours en contact avec cette victime. Les faits horribles ont été commis

lorsque la victime avait 12 ans, en 1992. Elle était née en 1980. Majeure en 1998, six ans après les abus. Le délai de prescription commence à courir à ses 18 ans, c'est-à-dire en 1998. Mais cette victime, grâce à un travail de psychothérapie n'a pris conscience de ce qu'elle avait subi – parce qu'elle avait rejeté ce qu'elle avait subi dans son subconscient et en avait fait table rase – qu'en 2016. Les faits étaient prescrits. Par conséquent, la justice pénale ne pouvait plus intervenir.

Si vous estimiez que le point de départ du délai de prescription n'est pas l'âge de la majorité mais la prise de conscience des faits par un travail psychologique et de psychothérapie, dans l'exemple que je vous ai donné, le délai de prescription commencerait à courir en 2016 et non pas en 1998. Par conséquent, pour cette victime, les faits ne seraient pas prescrits puisque le point de départ serait 2016 et la justice pénale serait toujours compétente pour faire son travail.

Voilà quelques réflexions.

Je vous ai dit que notre équipe était pluridisciplinaire. J'ai oublié de vous dire également que depuis 2021, il y a un seul point de contact pour la partie francophone. Avant 2021, il y avait des points de contact par diocèse. Il y avait, pour la partie francophone du pays, un point de contact pour le diocèse de Bruxelles-Brabant wallon, un point de contact pour le diocèse de Liège, un pour Namur-Luxembourg, un pour ce qu'on appelle la Coreb, c'est-à-dire les religieux, et un pour le diocèse de Tournai, auquel j'appartiens. Donc cinq points de contact.

À partir de 2021, il y a un seul point de contact pour la partie francophone, comme un seul point de contact pour la partie néerlandophone, mais pour la partie francophone, il y a des antennes du point de contact dans chaque diocèse. Par conséquent, les anciens points de contact sont en réalité maintenus sous l'appellation d'antennes. Dans chaque antenne de point de contact, il y a donc une équipe d'écoute.

Par exemple, à Liège, c'est une avocate qui est responsable de l'antenne du point de contact, avec des psychologues, des psychiatres, des juristes, etc. À Liège – et c'est pour vous montrer qu'il y a de la souplesse dans le déroulement de ce que fait un point de contact –, ils se réunissent ensemble pour écouter la victime. Ils sont quatre, cinq pour l'écouter.

À Tournai, personnellement, j'écoute toujours la victime avec une psychologue. Parce que je me suis rendu compte que je n'ai pas les compétences suffisantes au niveau de la psychologie pour

comprendre tout ce que la victime révèle, tout son vécu. Nous sommes donc toujours à deux pour écouter la victime. Je dois dire que la psychologue avec laquelle je travaille dispose d'une telle finesse d'écoute qu'elle perçoit souvent ce qui m'est passé au-dessus de la tête. La victime est donc toute heureuse de pouvoir être entendue, de pouvoir être crue, non seulement par un juriste, mais surtout par une psychologue qui perçoit fondamentalement le vécu de la personne que nous rencontrons.

À Bruxelles, l'antenne du point de contact est composée de médecins. Dans le diocèse de Namur-Luxembourg, elle est composée d'un magistrat honoraire comme moi – lui, il est juge de paix honoraire –, plutôt pour le Luxembourg, et pour la province de Namur, d'une juriste également. Voilà le fonctionnement actuel du point de contact.

Je vous ai dit que le point de contact, à mon sens, pourrait plutôt être appelé "service d'écoute". Lorsque nous sentons qu'une victime n'est pas trop à l'aise avec un service d'écoute en lien avec l'Église, nous avons un service d'écoute établi par la Fédération Wallonie-Bruxelles qui a son siège à Tournai. Les bâtiments sont donc à côté des Marronniers. Cela s'appelle le SéOS, le service d'écoute et d'orientation spécialisé. Donc lorsque nous sentons qu'une victime – mais cela n'arrive pratiquement jamais – n'est pas à l'aise avec notre point de contact, notre point d'écoute, nous l'orientons alors vers ce service d'écoute mis sur pied par la Fédération Wallonie-Bruxelles. Et nous travaillons en collaboration avec ce service SéOS qui est en fait intégré à ce que l'on appelle l'UPPL, l'Unité de Psychopathologie Légale, qui a également son siège à Tournai mais qui travaille dans toute la région francophone du pays. Je vous remercie.

De voorzitter: Voor we aan de vragen beginnen, herinner ik u aan de concrete afspraken en aan onze opdracht. Van de informatie die wij verwerven in gesloten zittingen kunnen we niets in de openbaarheid brengen. De vraagstelling gebeurt in het kader van onze opdracht en ten algemene titel.

Valerie Van Peel (N-VA): Ik bedank de sprekers voor hun uiteenzetting. In een eerste ronde zal ik een aantal concrete vragen behandelen, zodat iedereen voldoende tijd heeft. Maar eerst wil ik de sprekers bedanken en vooral even ingaan op wat de heer Bernard heeft gezegd.

Voor de meeste collega's in deze commissie zal het geen verrassing zijn. Voor juristen is het even schrikken, maar ik ben het ontzettend met u eens wanneer u uw analyse maakt over de verjarings-termijn die we in 2019 hebben kunnen opheffen.

Maar er bestaat nog steeds discriminatie ten opzichte van slachtoffers voor wie de feiten al verjaard waren op dat moment. De enige afweging zou eigenlijk mogen zijn of iets nog te bewijzen is of niet. Dat is natuurlijk moeilijker naarmate de feiten langer geleden zijn.

Ik wil er niet populistisch over zijn. Dit zal geen honderdduizenden rechtszaken met zich meebrengen, als we een en ander retroactief zouden afschaffen. Maar het blijft wel correcter aanvoelen dat het jaartal geen rol zou mogen spelen wanneer er verschillende slachtoffers zijn en er nog een dader rondloopt. Daar ben ik zelf ook een absolute pleitbezorger van. Het zal aan de juristen zijn om hier nu eens eindelijk de omkering te maken naar wat er wel mogelijk is, in plaats van steeds te zeggen wat er niet mogelijk is.

Ik heb enkele concrete vragen. Mijnheer Bernard en mevrouw De Schamphelaere, ik hoop dat u beseft dat heel veel slachtoffers het moeilijk hebben om melding te maken bij een instantie die nog gebonden is aan een instituut dat medeverantwoordelijk is geweest voor hun leed. Ik blijf erbij dat u op zich het topje van de ijsberg ziet. Ik vroeg me af of u dat ook zelf zo aanvoelt.

Ten tweede, zegt u dat het opvangpunt volledig zelfstandig werkt. Maar u blijft onder het gezag staan van de bisschop, en onder de financiering van het betrokken bisdom. Wat zit er concreet vevat in de rapportering en de terugkoppeling aan het bisdom? Gaat dit over algemeenheden zoals ook wij die kunnen lezen in de jaarverslagen? Of gaat het soms ook over individuele casussen? In welke mate heeft het bisdom dan invloed op een eventuele uitkomst voor slachtoffers?

Wat doet u met informatie over daders of mensen binnen het bisdom die schuldig zijn aan schuldig verzuim? Wat doet u met die informatie, ongeacht de verjaring? Wordt die doorgegeven? Is hier een protocol voor?

Mevrouw De Schamphelaere, ik kom even terug op de uitleg die u gaf over de dadingsovereenkomst en de discussie die ter zake gaande is over de al dan niet zwijgplicht. U geeft in uw uitleg aan dat er eigenlijk geen zwijgplicht is. Vervolgens merkt u echter op dat de namen van daders die niet door Justitie zijn veroordeeld, niet kunnen worden bekendgemaakt. In mijn redenering is dat zwijgplicht.

Ik weet niet of u het beseft – waarschijnlijk wel –, maar een van de zaken die een slachtoffer van kindermisbruik nodig heeft, is het gevoel op een bepaald moment dat het opnieuw de regie krijgt over wat hem of haar is overkomen. Dat is heel

belangrijk. Hij of zij heeft de regie niet gehad als kind en heel vaak daarna ook niet, omdat het kind niet is gelooft en/of omdat mensen niets met de informatie hebben gedaan. Op het moment waarop iemand voor het slachtoffer zit, zoals u, is het belangrijk dat u de regie teruggeeft. Wanneer u dan iemand buiten stuurt met het idee dat hij of zij nog veel mag, maar niet meer de naam van de dader mag vermelden, dan neemt u een belangrijk deel van de regie af. Daar heb ik het heel moeilijk mee. Ik vraag mij ook af en zou graag een reactie van u krijgen op de vraag of dat voor u zelf goed aanvoelt.

U hebt ook iets verteld over het doorgeven van niet-verjaarde feiten aan het parket. Gebeurt dat altijd, ook wanneer het slachtoffer bijvoorbeeld dat zelf niet wil doen? Wie doet dat dan? Op welke manier gebeurt dat? Wie bepaalt wat wel of niet is verjaard? Immers, zeker voor alle feiten voor zaken van 2019 is het behoorlijk complex om te weten of ze al dan niet zijn verjaard. Dat heeft ook te maken met eventuele andere slachtoffers, die jonger zijn en in het verhaal kunnen meespelen. Hoe wordt dat juist gedaan?

Ik rond af, collega's, ik wil hier immers niet alles overnemen. Wanneer ik pagina 9 van de brochure bekijk, dan lees ik daar dat u naar de politie of het parket stapt 'bij voldoende grond van waarachtigheid', soms ook zonder de bekendmaking van de naam van de melder. Hoe beoordeelt u dat precies? De term 'voldoende grond van waarachtigheid' is immers open voor debat. Wat betekent dat? Hoe vaak gebeurde dat al? Is dat iets wat vaak voorkomt of gaat het over een paar gevallen? Dat zou ik heel graag weten. Hoe vaak gebeurde het al dat u dat hebt gedaan?

Mevrouw de voorzitter, dat waren mijn vragen voor de eerste ronde.

De voorzitter: Ik stel voor dat u meteen probeert te antwoorden. Wij zullen zien of iemand naar-gelang de antwoorden wil inpikken. Dan kunnen we het debat ter zake openen. Mevrouw De Schamphelaere, mijnheer Bernard, ik kijk naar u.

Mia De Schamphelaere: Mevrouw de voorzitter, dank u wel voor uw geëngageerde vragen. Ik probeer alles te noteren. In onze brochure is sprake van "voldoende grond van waarachtigheid". Van alle meldingen die ik zelf heb behandeld en die we ook in het gemeenschappelijk opvangpunt de laatste twee jaar behandelen, heb ik maar één keer een melding gehad en een persoon voor mij, waarvan ik overtuigd was dat hij aan het fantaseren was. De oplossing is als volgt geweest. Ik heb voor hem een brief opgesteld om het dossier naar het parket te sturen. Hij mocht die ondertekenen, maar

die is nooit verstuurd. Dus is er één geval geweest dat ik zelf heb behandeld. Een collega van het bisdom Gent heeft ook een dergelijk geval gehad. Iemand had vanuit het buitenland gemaild naar het meldpunt. Die persoon gaf een naam van een college op, maar die verklaringen klopten helemaal niet.

Van de 686 meldingen waren er dus 2 onwaarachtig, wat ook bewezen kon worden. Voor het overige baseren we ons echt op wat we zien: het menselijk leed, de moeilijkheid waarmee mensen spreken, de herinnering aan de kleinste details. Zoals u van de slachtoffers wellicht hebt vernomen, gaat het vaak over de lijfgeur, de stoppelbaard, de rondslingerende sigarettenpeuken, een gat in het gordijn, een tegelpatroon onder het bed. Men bouwt zo'n verhaal niet op, want kinderen die misbruikt worden, willen weg uit hun lichaam en zijn ergens anders in die kamer. Al wat er gebeurt, wat ze kunnen ruiken, wat ze zien, blijft als het ware in hun lichaam hangen. Dus we hebben maar twee keer een dossier moeten afwijzen wegens onwaarachtigheid, en dat zonder veel tegenkanting van de melder.

De vraag was wat we ondernemen als het slachtoffer het misbruik niet wil melden. Zoals zopas vermeld, sturen we vanaf 2019 alles door naar het federaal parket. Dat was ook afgesproken na de commissie in 2011. We sturen elke melding over misbruik van seksueel minderjarigen – dus jonger dan zestien jaar – door aan de referentiemagistraat. Als het slachtoffer zelf het misbruik niet wil melden, dan werken we met een soort van formulering: "het algemeen gerucht gaat dat ..." Voorheen hadden we een zeer ruime marge, want de verjaringstermijnen waren niet onbepaald. Onze marge was 30 jaar, een pak ruimer dan de verjaringstermijn op dat moment. Een dossier dat ouder was dan 30 jaar, stuurden we niet meer naar het parket. In die gevallen was de dader evenwel meestal al overleden. Over de verjaring beslissen wij zelf dus niet.

Wat betreft het noemen van de naam van de dader in een dadingsovereenkomst, heb ik u uitgelegd dat wij extrajudicieel werken. Dat wil zeggen dat de dader niet voor een rechtbank is gekomen en zich ook niet heeft kunnen verdedigen. Wij baseren ons op de geloofwaardigheid van het slachtoffer. De slachtoffers mogen de familienaam van de daders bekendmaken, maar dan op eigen risico. Er kan immers altijd een klacht worden neergelegd door de familie van de dader of door de dader zelf die zegt dat hij niet veroordeeld is, maar men hem aanduidt als dader van kindermisbruik, dat het misbruik werd gemeld en dat er werd geoordeeld op basis van geloofwaardigheid, maar dat er niets is bewezen.

Wij geven als waarschuwing mee dat het beter is dat men dat niet doet, want dat men zich dan blootstelt aan mogelijke klachten van laster en eerroof. Die dader is niet veroordeeld door de strafrechtbank en heeft dus het recht om niet genoemd te worden. Wij werken extrajudicieel en collega Bernard heeft aangeduid wat de moeilijkheid is en gezegd dat het voor ons gemakkelijker zou zijn mocht die verjaring er niet zijn, maar wij moeten daar nu nog altijd mee werken.

U had het over het topje van de ijsberg. Wel, ik heb mijn engagement hier aangegaan nadat een wijze pater-jezuïet, Fernand Van Neste, mij vroeg om bij de opvang te helpen toen het eerste opvangpunt van de Unie van Religieuzen in 2011 werd opgericht. Wij zijn onafhankelijk en vallen niet onder de hiërarchie. Wij zijn vrijwilligers en ons multidisciplinair team zegt aan de bisschop bijvoorbeeld in welke tegemoetkoming wij voorzien en welke excuses er moeten komen. Net het feit dat wij met zeven beraadslagen vergroot onze onafhankelijkheid. Wij doen het voorstel en de bisschoppen en de oversten volgen. Wij worden niet betaald, wat de onafhankelijkheid ook ten goede komt.

De rapportering aan de bisschop of de overste gebeurt in verschillende fases. Soms erkennen wij zonder dat de naam van de dader gekend is omdat de melder die niet kent. Voor kleine kinderen is dat bijvoorbeeld moeilijk omdat alle paters een bruine pij droegen. Ze kennen de naam niet, maar soms herkennen wij wel de misbruikfeiten. Dan zoeken wij aan de hand van de beschrijving van het slachtoffer in het archief van een school of parochie naar wie daar toen in dienst was. De tweede rapportering aan de bisschop is het voorstel van overeenkomst, tegemoetkoming, erkenningsgesprek of schuldbekentenis en vragen we wanneer we kunnen afspreken en wanneer we met het slachtoffer tot bij hem kunnen komen.

Wanneer komen zij tussen? Zij komen niet tussen. Wij gaan twee keer met hen praten, een eerste keer om het archief te bekijken en een tweede keer om de erkenning te krijgen.

De voorzitter: Mag ik even inbreken, mevrouw? U zegt dat de bisschoppen uw voorstel volgen. Is het ooit gebeurd dat het niet gevolgd werd? Of werd het altijd gevolgd?

Mia De Schamphelaere: Bij de opstart was het natuurlijk moeilijk. De bisschoppen en de oversten hebben zich verbonden aan het protocol. Dat heeft vele voordelen, zoals ik daarnet heb gezegd: het

overzicht, de gelijke berechting van de slachtoffers, de gelijkvormigheid van de procedures en het vermijden dat een bisschop of een overste zelf begint te onderhandelen met een slachtoffer. Dat zit allemaal in een koepel van beleid, zoals uitgetekend na de commissie in 2010, en waar alle oversten en bisschoppen zich achter hebben geschaard. Als zij zelf iets vernemen, moeten zij dat melden aan het opvangpunt.

Nu ben ik even mijn draad kwijt.

De **voorzitster**: U zei: wij maken een voorstel, wij zijn onafhankelijk.

Mia De Schamphelaere: U moet de situatie van het landschap van congregaties en ordes in Vlaanderen begrijpen. Er zijn een aantal krachtige congregaties zoals de Broeders van Liefde, de Salesianen, de Jezuiten, maar er zijn heel veel stokoude congregaties die nog met drie in een woon-zorgcentrum wonen en die heel hun archief hebben doorgegeven aan de provinciaal die dan in Nederland of Duitsland zit. Er zit zelfs een provinciaal in Amerika voor de Xaverianen, waarmee we moeten onderhandelen. Dat was natuurlijk niet altijd van harte in het begin. Wij moesten veel toelichting geven over het nieuwe beleid van de Belgische kerk. Het is op het grondgebied gebeurd omdat uw orde hier nog actief was.

Dat werd niet altijd onmiddellijk gevolgd, maar uiteindelijk kwamen wij wel tot een akkoord.

Ik weet niet of ik al uw vragen heb beantwoord. Ik zou iets willen zeggen over het voorstel van mijn collega Bernard. De bekommernis is juist dezelfde als bij de wijziging van de verjaringsregels sinds 2019. Wij kennen de psychologie van de slachtoffers. Het verhaal van misbruik op jonge leeftijd is vaak onuitspreekbaar. Het wordt verdrongen. Iedereen wil een normaal kind zijn en een normaal leven hebben, tot er ergens een levensgebeurtenis plaatsvindt. Ik heb slachtoffers gezien bij wie alles terugkwam op het moment dat ze opa werden. Ze zagen een klein, kwetsbaar jongetje en dan hebben ze gemeld. Er zijn slachtoffers die melden wanneer hun moeder overlijdt. Waarom? Omdat ze heel hun leven hebben gezegd dat hun moeder dat niet mocht weten omwille van het heel grote verdriet dat ze zou hebben.

Het wordt dus verdrongen, maar wij weten niet wanneer dat naar boven gaat komen. Dan zou de rechtstaat daar moeten zijn. Ik zie toch ook veel moeilijkheden. Wij hebben u dat toegelicht. Wij baseren ons op de geloofwaardigheid, op het zichtbare leed, maar wat moet een slachtoffer doen voor een strafrechter om materiële bewijzen aan te

brengen na zo veel jaren? Dat is al een moeilijke verwachting voor de slachtoffers. Wij hebben bovendien veel slachtoffers van wie de dader is overleden. Voor hen is dat dus ook geen oplossing. Ik bedoel dat de motivatie zeker nobel is en dat het in zekere zin consequent zou zijn om alle slachtoffers van alle misbruik waar dat ook is gebeurd in ons recht op eenzelfde manier te behandelen. Het is echter geen oplossing voor alle in onze samenleving aanwezige verdriet en leed wegens misbruik op jonge leeftijd.

Olivier Vajda (Ecolo-Groen): Madame la présidente, je remercie les intervenants pour la qualité de leurs explications. Certaines questions ont déjà été posées par ma collègue Van Peel, notamment sur la transmission des faits à la Justice avec ou sans l'accord de la victime, et il y a été répondu.

J'ai une question qui porte sur les rapports que vous aviez avec les centres d'arbitrage, du temps où ils étaient en place. M. Bernard nous a dit que vous aviez une fonction subsidiaire par rapport aux centres d'arbitrage mais que votre manière de fonctionner était tout à fait différente, puisque vous ne demandez pas de preuve des actes qui ont été posés. Par ailleurs, comme Mme De Schamphelaere nous l'a précisé, l'indemnisation était en moyenne supérieure à ce qui était octroyé par les centres d'arbitrage. Au vu de ces éléments, quels étaient les rapports avec les centres d'arbitrage? Les victimes avaient-elles plus tendance à venir vers vous qui étiez l'élément subsidiaire par rapport au centre d'arbitrage?

Comme vous le savez, de manière beaucoup plus générale, l'objet de notre commission sera notamment d'émettre des recommandations à l'issue de ces travaux. M. Bernard en a développé une de manière très complète sur le problème de la prescription et plus précisément du point de départ. C'est le dernier élément que vous avez développé, monsieur Bernard. Vous avez dit qu'on pourrait établir le point de départ de la prescription non plus au moment de la majorité mais, si j'ai bien compris, à partir du moment où, à la suite d'un travail de psychothérapie, la victime se rend compte de ce qu'elle a subi. Je me permets de vous poser la question car vous êtes magistrat honoraire. Sur cet point-là, n'y aurait-il peut-être pas des difficultés ou en tout cas des opposants à votre demande qui pourraient venir dire qu'à ce moment-là, le point de départ dépend peut-être un peu trop de la victime elle-même et d'une action qu'elle va ou pas formuler? C'est une question technique que je me posais.

De manière encore plus générale, souhaiteriez-vous suggérer d'autres recommandations à notre commission?

Pierre Bernard: Merci beaucoup pour ces questions très pertinentes. En ce qui concerne le rapport entre les points de contact et le centre d'arbitrage, qui a cessé ses activités en 2017, il y a environ 42 victimes qui s'étaient adressées à celui-ci dans un premier temps et qui, par la suite, ont abandonné la procédure devant le centre d'arbitrage, institution quasi juridictionnelle, pour s'orienter vers les points de contact. La raison principale était la rapidité, parce qu'elles se sont rendu compte qu'il était plus rapide d'être écoutées par le point de contact, par le service d'écoute, plutôt que par le centre d'arbitrage qui, évidemment, obéit à toute une procédure. Je ne sais pas si vous avez ici le rapport final du comité scientifique du centre d'arbitrage, qui fait pratiquement 300 pages. En lisant ne fût-ce que ce rapport, on se rend compte que la procédure du centre d'arbitrage était relativement lourde. Cela va plus vite devant le point de contact. C'est la première raison.

Je ne sais pas si les victimes avaient connaissance que la compensation financière était plus élevée auprès du point de contact qu'auprès du centre d'arbitrage. J'ai oublié de vous dire tout à l'heure que ce qui m'a aussi frappé est qu'avant tout, une victime qui vient au point de contact le fait pour être écoutée, entendue, crue. Donc, la question de la compensation financière n'intervient, me semble-t-il, que de façon relativement accessoire. Beaucoup de victimes que nous avons écoutées ne demandent pas de compensation financière. Je n'ai pas les chiffres exacts, mais à mon avis, au moins la moitié des victimes entendues n'étaient pas intéressée par elle. Ce n'est pas cela qui les intéresse; ce qui les intéresse est d'être écoutées, de pouvoir vider leur sac de ce qu'elles ont vécu dans leur enfance.

En ce qui concerne le problème du point de départ, si c'est à partir du moment où il y a une prise de conscience de ce qu'il s'est passé, plutôt que le point objectif de la majorité, c'est-à-dire à 18 ans, me semble-t-il, ce pourrait être déterminé par un rapport d'expertise. Un expert psychiatre, par exemple, pourrait attester qu'effectivement telle victime, qui avait complètement refoulé son vécu dans l'enfance et sa jeunesse, en a pris conscience à telle date. Par exemple, il pourrait dire: "Ce n'est pas lorsque ce jeune a atteint la majorité, c'est-à-dire en 1998, mais en 2016 qu'il a pris conscience de ce qu'il avait subi. Moi j'atteste comme expert psychiatre que c'est bien à cette date-là que c'est remonté à la surface."

Sur la base de cette expertise-là, on pourrait, me semble-t-il, s'interroger pour savoir si on peut dire que le point de départ est effectivement 2016 et

non pas 1998. J'insiste encore une fois sur la pratique en droit canon. On n'est peut-être pas très porté pour imiter d'une certaine manière le droit canon mais sur ce point-là, je pense que c'est quand même intéressant. Une autorité, le dicastère compétent, a ce pouvoir immense de considérer que même si les faits sont prescrits après vingt ans, compte tenu de l'abomination qui s'est passée, il peut aller au-delà du délai de la prescription et déclarer que les faits sont imprescriptibles. C'est quelque chose qui se fait dans la plupart des cas au niveau de l'Église. Le dicastère, dans la plupart des cas, passe au-delà du délai de prescription. Il ne dit pas que vingt ans étant passés, il s'en lave les mains et que les abus commis ne l'intéressent donc plus. Dans la plupart des cas, il dit: "Les faits sont tellement abominables qu'on considère que le délai de prescription doit être barré."

Mia De Schamphelaere: Ik wil mij daarbij graag aansluiten. Ik zoek voorbeelden, maar vind er niet onmiddellijk. Wij hebben wel al canonieke bestraffingen ingeleid – dat kunt u ook vragen aan de kerkelijke overheid – voor daders die vrijgesproken waren of die niet meer veroordeeld konden worden, omdat het om verjaarde feiten ging. Het canonieke recht gaat dus verder dan het Belgische strafrecht.

U vraagt naar verdere aanbevelingen. Elk slachtoffer is anders in het erkenningsgesprek. Elk slachtoffer heeft namelijk een individueel verhaal. Voor sommige slachtoffers sluit dat erkenningsgesprek een proces af, waarna ze verder kunnen met hun leven. Voor anderen is het juist het begin van een verwerkingsproces, namelijk de start van het besef van wat er hen is aangedaan. Ze beseffen dat het wordt erkend en geloofd. Die erkenning brengt dus een hele nieuwe opdracht met zich mee om het te kunnen verwerken en plaatsen.

Wij pleiten daarom voor een psychologische ondersteuning zolang het nodig is, ongeacht iemands eventuele financiële beperkingen. Net als de samenleving wil de kerk daaraan bijdragen. Ze wil het verwerkingsproces blijven ondersteunen. De psychologische en psychiatrische zorg moet toegankelijk zijn en er mag geen financiële drempel zijn om daarin in te stappen.

Een andere belangrijke aanbeveling is een goed georganiseerd historisch onderzoek. Wij, zijnde de samenleving, de kerk en iedereen die daarmee te maken heeft, beseffen maar al te goed dat dit nooit meer mag gebeuren. We moeten ook voor altijd blijven herinneren wat er gebeurd is. De kerk zal daartoe herdenkingsdagen organiseren en herdenkingsmonumenten oprichten. De

samenleving zou echter een groot, wetenschappelijk onderbouwd historisch onderzoek moeten voeren over deze periode van misbruik in de kerk. Nu is er immers geen helderheid. Wij spreken namelijk, vanuit de arbitrage en de meldpunten, over bijna 1.400 slachtoffers die zich gemeld hebben en erkend werden. Priester Rik Devillé noemt echter andere aantallen, net als de commissie-Adriaenssens. Worden alle slachtoffers daarbij geteld? Worden er dubbel geteld? Een groot historisch onderzoek is dus nodig om de juiste cijfers te kennen en om te kunnen begrijpen waarom er niet over gesproken werd in de samenleving. Jonge doctorale onderzoekers in Leuven zijn daar al mee bezig. We moeten dus weten waarom dat verzwegen werd in de Vlaamse samenleving, dus niet alleen binnen de kerk, maar zeker ook binnen de families, Justitie, de politie en de welzijnssector.

Ik heb namelijk al tweemaal gehoord van hoogbejaarde mensen dat een bepaalde pater wel veroordeeld werd. Het slachtoffer werd dan uit de klas gehaald, in een auto gestopt en meegevoerd naar het gerechtshof. Daar werd men ondervraagd en moest men ja of nee zeggen. Daarna werd het slachtoffer weer in de wagen gestopt en gewoon afgezet in de klas. Dat was het beleid voor de slachtoffers op jonge leeftijd op dat moment, zowel van Justitie, politie als welzijn.

Ik heb ook twee getuigen gehad die het misbruik ondergingen en op 15, 16 of 17 jaar de kracht vonden om zelf naar de politie te gaan. Twintig, dertig jaar later blijkt er geen spoor van die klacht meer te zijn. Daar is niks mee gebeurd. Dat was dus een blinde vlek in de kerk, maar ook een blinde vlek in de samenleving. Wetenschappelijk onderzoek neemt de laatste jaren pas echt het trauma van kindermisbruik ernstig. Ik denk dat professor Adriaenssens heeft gezegd dat we de eerste generatie zijn die inziet hoe kindermisbruik levens vernielt.

De voorzitter: Mevrouw De Schamphelaere, ik denk dat mevrouw Gabriëls en mevrouw Van Peel wilden ingaan op het aspect van de psychologische ondersteuning.

Katja Gabriëls (Open Vld): Het ging eigenlijk over het aspect van de verjaring.

Ik wil het eerst nog hebben over de jaarverslagen, voortbouwend op wat de collega's hebben gezegd en de antwoorden die u hebt gegeven. Die jaarverslagen van jullie meldpunten kunnen wij vinden via Kerknet bij de verslagen van de Bisschoppenconferentie of zijn er nog andere documenten waarop we ons kunnen baseren? Ik zal concreet ingaan op wat mij interesseert. Men

kan daar inderdaad cijfers lezen die u ons ook hebt meegegeven. Er zijn cijfers over wie naar Justitie is gegaan en hoeveel procent naar de arbitragecommissie is gegaan. Er zijn ook cijfers over de vergoedingen en financiële compensaties, maar kan ik ook ergens lezen in hoeveel gevallen er in gesprek werd gegaan met daders? Wat waren voornamelijk de sancties voor de daders? Ik zie het dan nog los van de vraag van mevrouw Van Peel over het niet bekendmaken van die namen. Hebt u een overzicht over hoeveel daders de afgelopen jaren gesanctioneerd zijn vanuit de kerk?

Daarbij aansluitend komt het pleidooi met betrekking tot de verjaring. Het heeft lang geduurd. Het is inderdaad nobel en menselijk perfect normaal. Ik zal als jurist niet beginnen te bibberen, mevrouw Van Peel, maar het lijkt hier bijna het enige probleem in heel deze problematiek van de afgelopen decennia, wat duidelijk niet zo is. Ik wil nog ingaan op wat de heer Bernard zei over het kerkelijk recht. Ik ben daar geen specialist in. U vertelt nu dat er volgens het kerkelijk of canoniek recht geen verjaarbbaarheid van feiten bestaat. Dat is natuurlijk mooi. Men zou dan kunnen concluderen dat er vanuit de kerk levenslang sancties mogelijk zijn voor allerlei mogelijke feiten die bij u worden gemeld. Kunnen wij daar ook ergens cijfers van vinden? Het is mooi dat zaken onverjaarbaar zijn volgens het kerkelijk recht, maar de vraag is dan natuurlijk hoeveel keer een sanctie werd opgelegd, hoeveel personen werden gesanctioneerd en welke sancties dat waren. Dat zijn elementen die mij interesseren, los van de grote boom die we als wetgever kunnen opzetten over de onverjaarbaarheid van gelijk welk misdrijf in het Strafwetboek.

Mia De Schamphelaere: Dank u voor uw vragen. U zult de vertegenwoordigers van Dignity en van de kerk nog zien. Zij zullen die brochure bij hebben voor u. De specifieke vraag over het daderbeleid zal ook door de kerkelijke overheid beantwoord worden.

Pierre Bernard: En ce qui concerne les propositions générales, une proposition pourrait être l'indexation des montants qui ont d'ailleurs été fixés par la commission parlementaire précédente pour l'institution du centre d'arbitrage. Les montants avaient été fixés en 2012. À tout le moins, je crois que cette grille devrait être indexée.

Deuxièmement, en ce qui concerne les frais de psychothérapie, par exemple – parce que de nombreuses victimes consultent quand même un psychothérapeute, comme je l'ai dit tout à l'heure –, c'est grâce à ce travail qu'émerge ce qui a été subi. Ces frais de psychothérapie devraient, me semble-t-il, être également pris en charge.

S'agissant de l'éventualité d'une nouvelle institution qui serait en dehors d'un point de contact et de rapports avec l'Église, je me demande toujours ce que deviennent les victimes qui désirent s'adresser uniquement à un organe en lien avec l'Église. Je ne sais pas si vous souvenez d'une intervention de l'abbé Gabriel Ringlet. Il disait: "Une victime est venue me trouver, parce qu'elle voulait s'adresser à moi, prêtre." Et l'abbé Ringlet lui a demandé: "Pourquoi justement vous adressez-vous à un prêtre?" La victime a répondu: "C'est parce que j'ai été abusée par un prêtre que je veux une réponse par un prêtre." Chez certaines victimes, en tout cas, c'est peut-être un mécanisme psychologique. Certaines victimes ne souhaitent être en contact et en dialogue qu'avec une institution de l'Église. D'autres victimes, évidemment, et je les comprends parfaitement, nous les comprenons parfaitement, ne veulent plus rien à voir avec l'Église après les abus qui ont été subis. C'est naturel. Mais d'autres, par contre, ne veulent avoir affaire qu'avec quelqu'un de l'Église. Donc, si vous décidiez une institution extérieure à l'Église, il faudrait quand même réfléchir à ces personnes qui souhaitent garder un contact avec une organisation proche de l'Église.

Pour revenir à une question sur l'indépendance du point de contact par rapport à l'Église, je prendrais une comparaison... Comme l'a dit Mme De Schamphelaere, le point de contact est indépendant de l'institution de l'Église. *Mutatis mutandis*, comparaison n'est pas raison évidemment, mais on peut peut-être comprendre l'indépendance des points de contact par rapport à l'Église avec cette comparaison-ci. Il y a la commission d'aide aux victimes, qui n'intervient que pour les faits non prescrits.

Entre parenthèses, est-ce que la commission d'aide aux victimes ne pourrait pas voir sa compétence étendue aux faits prescrits? C'est une autre question. D'ailleurs, je pense, certaines victimes – peu – se sont déjà adressées à la commission d'aide aux victimes. Mais je reviens à ma comparaison. La commission d'aide aux victimes est indépendante par rapport au SPF Justice. La commission d'aide aux victimes est indépendante, mais elle est quand même en lien avec le SPF Justice, ne fût-ce que pour toute l'infrastructure, etc. Je pourrais comparer un peu le point de contact à la commission d'aide aux victimes, par rapport au SPF Justice. Vous comprenez la comparaison? Il y a une indépendance, mais il y a des liens. C'est une indépendance avec des liens. Mais comme l'a dit Mme De Schamphelaere, toutes les décisions qui ont été prises par le point de contact ont toujours été suivies, enfin en principe, par les évêques.

De **voorzitter**: Ik dacht dat mevrouw Gabriëls daarnet een vraag zou stellen over wat gezegd was, maar ik zal eerst het woord geven aan de heer Senesael.

Daniel Senesael (PS): Madame la présidente, à mon tour de remercier les intervenants pour leur présence, d'abord, et leurs exposés, ensuite. J'aurai deux questions, qui sont plutôt des demandes d'éclaircissements.

D'abord, comment est organisé le financement de ces points de contact? Avez-vous des montants à citer? Est-ce en fonction du nombre de personnes, en fonction du nombre de services d'écoute que vous rendez? Comment est organisé ce financement?

D'autre part, vous avez parlé de chiffres qui existent, de dignité. J'aurais voulu savoir si, en fonction du financement que vous recevez, vous devez transmettre des documents. Ces documents comportent-ils des chiffres de personnes que vous recevez, des suivis que vous organisez, des signalements qui sont faits au parquet fédéral, des statistiques que vous devez tenir? Avez-vous des documents qui peuvent être rendus publics? Ou sont-ils uniquement en interne?

Ce sont des questions d'éclaircissements sur votre fonctionnement proprement dit. Je vous remercie d'avance de vos éléments de réponse.

Mia De Schamphelaere: Mijnheer Senesael, met betrekking tot de financiering van de opvangpunten is het zeer eenvoudig, er is geen financiering. Wij zijn allemaal vrijwilligers. Wij krijgen wel een onkostenvergoeding voor de kilometers en soms wat voor printbenodigdheden. Wij zijn vrijwilligers en er is geen financiering van de opvangpunten.

De vraag over de financiering van de tegemoetkomingen is eigenlijk een vraag voor de stichting Dignity. Onder meer hiertoe werd Dignity opgericht: om die tegemoetkomingen te kunnen uitbetalen aan de slachtoffers, volgens het akkoord dat wij bereikt hebben in het opvangpunt en het advies dat dan wordt gevolgd door de bisschop of de overste.

Vanwaar die naam Dignity? Het zou niet goed zijn op het vlak van privacy als een slachtoffer een som krijgt op een bankrekening bijvoorbeeld van de jezuïeten of de Broeders van Liefde. Dignity staat voor de waardigheid van het slachtoffer. Dignity betaalt uit en Dignity vordert terug van ofwel het bisdom ofwel de congregatie. De congregatie vordert dan mogelijk, als de dader nog leeft, terug van de dader.

De documentatie is te vinden op Kerknet, CathoBel in het Frans. De vertegenwoordigers van het kerkelijk beleid zullen zeker nog de nieuwste bundel meebrengen. Er is op dat vlak heel veel documentatie te vinden, over de cijfers, de aantallen, de bedragen van de tegemoetkomingen, de daders die nog leven, de daders die overleden zijn, of het een religieus of een priester was, wat het slachtoffer wenst, alleen een gesprek of ook een tegemoetkoming. Dat wordt elk jaar in statistische tabellen aan het publiek voorgesteld, in een persmededeling. Steeds wordt dan ook de oproep gedaan om zich te melden.

In sommige tijden is er niet zoveel belangstelling voor persmededelingen in verband met het kerkelijk beleid. Ik denk echter dat de persmededeling die deze zomer zal volgen, met alle meldingen die we verwerkt hebben na *Godvergeten*, een belangrijk stuk zal zijn.

Greet Daems (PVDA-PTB): Ik dank u beiden voor uw komst en uw verduidelijking. Ik wil graag ingaan op wat de heer Bernard gezegd heeft over de verjaring.

Mijnheer Bernard, we delen uw mening dat de stuiting van de verjaring retroactief toegepast zou moeten worden. Dat was mogelijk in Canada. Ik vraag me af waarom dat hier niet zou kunnen. Dan zouden de contactpunten overbodig worden en zouden de slachtoffers veel beter geholpen kunnen worden, op voorwaarde natuurlijk dat het gerecht een deel van de menselijke aanpak van de contactpunten overneemt.

In het overzichtsrapport van 2019 lezen we dat 78 % van de meldingen gedaan werd door het slachtoffer zelf. 11 % werd gemeld door familieleden van het slachtoffer. 10 % werd gemeld door andere instanties, 1 % door de dader zelf. Kunt u verduidelijken wat bedoeld wordt met "andere instanties?" Dat is niet zo duidelijk.

Kunnen we daaruit besluiten dat er vanuit de kerkelijke hiërarchie, van hoog tot laag, door de onderwijsinstellingen en de zorginstellingen zelf, nauwelijks meldingen gekomen zijn? In de brochure over de doelstellingen van de opvangpunten lezen we: "Wie kennis heeft, of een redelijk vermoeden, van seksueel overschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen is geboden dit te melden aan het opvangpunt." Moet het ons niet verontrusten dat het besef dat het om misdaden gaat, blijkbaar nog niet volledig doorgedrongen is op het terrein?

Professor Adriaenssens werd in deze commissie gehoord. Hij betreurde ook de passiviteit van de kerk. Hij zei dat dit voor hem een van de grote

tekorten is in wat de kerk met de informatie gedaan heeft. Ik zal hem kort citeren: "De kerk heeft geen enkel initiatief genomen om meer duidelijkheid te geven over hoe het komt dat er zoveel daders zijn. Nog altijd drijven alle landen op de moed van de slachtoffers om zich te outen. We hebben nood aan een kanteling, zodat de daders opgeroepen worden om zich te melden. De kerk had zijn eigen personeel moeten oproepen. Men zou niet meer mogen aanvaarden dat men daders opspoort dankzij de getuigenis van slachtoffers."

Dit wil ik ook aan u voorleggen. Had het geen taak van de opvangpunten moeten zijn zich nadrukkelijker te richten tot de daders zelf, tot hun omgeving en hun hiërarchie?

Verder lezen we in die brochure ook dat het opvangpunt het slachtoffer motiveert om de feiten te rapporteren aan de overste van de vermeende dader, dus aan de bisschop, de religieuze overste, de directie van de school of van de instelling, om zo verder misbruik of grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

Begrijp ik het goed dat het opvangpunt niet automatisch die stap zelf zet, en niet zelf grensoverschrijdend gedrag meldt, maar dat men wel verwacht dat het slachtoffer dat doet? Vindt u dat dit de taak van het slachtoffer is? Meent u niet dat dat te veel gevraagd is van het slachtoffer? Hebt u zicht op het aantal rapporteringen door slachtoffers aan de oversten?

De bisschop of de overste deelt aan het opvangpunt mee welk gevolg er aan de meldingen werd gegeven, lezen we ook. Hebt u daar zicht op? Ik heb dat niet in de rapporten van de opvangpunten teruggevonden. Misschien heb ik erover gelezen. Bestaan daar nu gegevens over? We hebben in de commissie ook slachtoffers gehoord die vaststelden dat daders nog altijd werden overgeplaatst, al dan niet naar plaatsen waar ze met kinderen in contact konden komen, en dat daders nog gevierd werden of als personaliteiten door het leven gingen.

We lezen tot slot in de brochure dat de meldingen zowel bepaalde feiten of gedragingen als onderwerp hebben als de manier waarop bepaalde verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. Daarover hebben wij ook talrijke getuigenissen gehoord, gaande van wegstijgen, beschuldigen van het slachtoffer dat de feiten zouden verzonnen zijn tot druk op de ouders, personeel en zelfs onderzoekers om te zwijgen. Hebt u zicht op het aantal meldingen bij de meldpunten dat betrekking had op de manier waarop bepaalde verantwoordelijken met de feiten zijn omgegaan en welke gevolgen daaraan zijn gegeven?

Mia De Schamphelaere: Mevrouw Daems, ik zal ingaan op de gedetailleerde vragen. De meldingen gebeuren voornamelijk door de slachtoffers, weinig door omstaanders. Dat was uw eerste vraag. Wij werken dus rond daders die in een pastorale context werken en die dus onder canonic toezicht kunnen staan: religieuzen, priesters en diakens. Dat zijn onze daders. Zij zijn op dit moment niet meer zo actief, misschien ergens in een raad van bestuur, maar toch niet op de klasvloer of in de welzijnsinstellingen. Dat er daar weinig meldingen uit komen, is omdat er nog weinig religieuzen actief zijn.

De meldingen gebeuren vooral door slachtoffers, omdat het over feiten van lang geleden gaat. Ik heb de cijfers gegeven. Sinds de start van het gemeenschappelijk opvangpunt hebben wij vier – denk ik, want ik sta onder ede, maar ik kan dat nog specificeren – meldingen gekregen van slachtoffers onder de 40 jaar. Wij werken dus eigenlijk rond het leed dat aanwezig is door – als ik het zo mag noemen – historisch misbruik in de samenleving. Als er recente meldingen binnenkomen, dan gaan die sowieso naar Justitie en worden zij niet opgevolgd door ons, tenzij Justitie zegt dat de feiten niet vervolgbaar of verjaard zijn. Dan komen zij terug naar ons.

Inzake de problematiek van mooie overlijdensberichten en in memoriams die worden gepubliceerd, hebben wij al verschillende keren, op vraag van slachtoffers, aan congregaties gevraagd om die van hun website te halen, om de naam van een uitreiking te veranderen enzovoort. Slachtoffers melden ons dat en dan is dat ook een van de maatregelen die wij nemen. Soms, bij canonieke bestraffing, staat er specifiek bij dat de uitvaart van een bepaalde dader in alle intimiteit moet gebeuren en dat dat niet mag gepaard gaan met een aantal lofbetuigingen. Met die vragen houden wij dus zeker rekening, maar wij kunnen niet alles overal kennen. Het is dus vraaggestuurd, vanuit de slachtoffers, dat wij daarvoor in actie komen.

Ik heb zeker niet op al uw vragen geantwoord, maar ja ...

De **voorzitster:** Desgevallend hernemen we ze nog, desnoods in een volgende ronde.

Ben Segers (Vooruit): Mevrouw de voorzitter, mevrouw De Schamphelaere, mijnheer Bernard, ik dank u voor de uiteenzettingen, waarover ik een aantal vragen heb.

Ik wil nog even inpijken op de vraag die eerder werd gesteld door mevrouw Van Peel, over de verjaring.

Wanneer ik het goed heb genoteerd, dan hebt u geantwoord dat de zaken die ouder zijn dan 30 jaar niet meer zullen worden doorverwezen naar het parket.

Die 30 jaar lijkt mij arbitrair, omdat die bepaling geen rekening houdt met het feit dat een dader in de loop van die 30 jaar ook veel andere slachtoffers heeft kunnen maken en dat de juridische redenering daarachter vaak heel erg ingewikkeld is. Het is bovendien een tendens om een en ander zoveel mogelijk in zijn geheel te kunnen bekijken. Die 30 jaar is dus niet heilig.

Ik zou u derhalve willen vragen om een en ander in dat licht te willen herbekijken.

Mia De Schamphelaere: Mijnheer Segers, op dit moment en sinds 2019 sturen wij elke levende dader door naar Justitie. Voordien was de verjaring bij seksuele misdrijven op minderjarigen vijftien jaar. Wij waren dus heel ruim en hadden daarover ook een afspraak met het federaal parket.

De **voorzitster:** Ik wil daarop even ingaan.

Er is het concept eenheid van opzet. Er zijn daders die meerdere slachtoffers maken. Voor hetzelfde geld blijft een dader gaandeweg slachtoffers maken. In dat geval start de verjaring niet.

Mijnheer Segers, dat is wat u bedoelt. Het is in dat geval niet evident om de termijn te bepalen, omdat hij pas vanaf het laatste feit ingaat, in de mate waarin er nog geen verjaring tussen de feiten is geweest. Daarom is het ook zo moeilijk om daarop een termijn te kleven. We weten immers niet hoeveel andere feiten en slachtoffers er zijn. Hij blijft dan lopen.

Het is dus sowieso delicaat. Slechts één instantie kan over de verjaring oordelen. Dat lijkt mij Justitie zelf te zijn. De wetgeving is veranderd, maar het belangrijkste is dat het zekere voor het onzekere wordt genomen.

Mijnheer Segers, dat bedoelde u wellicht.

Mia De Schamphelaere: Mevrouw de voorzitter, sinds het gemeenschappelijk opvangpunt sturen wij nu alles door. Indien de dader leeft, uiteraard.

De **voorzitster:** Dat begrijp ik.

Ben Segers (Vooruit): Ik heb ook nog een vraag over de nieuwe feiten. Collega Daems heeft er ook naar geïnformeerd.

In een recent jaarverslag heb ik gelezen dat 30 %

van de aangegeven feiten dateren van de laatste 20 jaar en dat er daar een verschuiving merkbaar is. Voordien was het immers minder dan 8 %. Dat is dus toch wel heel opvallend. Ik vraag mij af hoe dat komt. Heeft die evolutie zich nog doorgezet? Hoe komt dat? Hoe zit het met het aantal nieuwe feiten waarvan melding wordt gemaakt na *Godvergeten*?

Mia De Schamphelaere: Dat is inderdaad zo, maar we zouden dat moeten correleren naar het aantal feiten tussen meerderjarigen, dat ook toeneemt.

De kerk is ook niet vreemd in de samenleving. Heel de MeToobeweging heeft wel wat op gang gebracht. Aangezien er nog geen echt opvangpunt was voor grensoverschrijdend gedrag tussen volwassenen hebben we heel wat zaken opgenomen in dat verband.

Ben Segers (Vooruit): Ik las ook uw interview op de website Kerknet. U zegt daarin: "Vandaag is er geen enkele bisschop of overste die de feiten nog onderschat. Medewerking met het opvangpunt wordt door niemand in vraag gesteld." Is dat wel zo? Wat is de procedure bij nieuwe meldingen?

De zaak-Nina valt namelijk wel op. Ik gebruik die zaak ter illustratie, maar ze geeft wel een zeldzame inkijk. In het artikel in *De Morgen* gaat het over een rechtstreeks aangebrachte zaak door Sant'Egidio, dus zonder melding van het slachtoffer zelf, bij de heren Manu Keirse en Patrick Degrieck. Het gebeurde dus niet via het gemeenschappelijke opvangpunt. Is dat wenselijk? Is het dan zelfs niet nodig dat het via het opvangpunt gebeurt, los van de doorverwijskwestie naar Justitie? Ik vraag me af in welke hoedanigheid dat bij de heren Manu Keirse en Patrick Degrieck terechtkomt. Treden zij dan op als Dignity of toch als lokaal opvangpunt?

Mia De Schamphelaere: Mijnheer Segers, in openbare zitting wil ik niet te veel zeggen over individuele dossiers. Sant'Egidio heeft de zaak bij mij als coördinator van het gemeenschappelijk opvangpunt wel aangemeld, maar ik ben in het Antwerpse actief en kende alle betrokkenen personen. Dus hebben we ons bij het gemeenschappelijk opvangpunt afgevraagd wie die zaak kon opnemen. Een canonist en een professor in psychologie hebben dat aanvaard. Niet Dignity is opgetreden, maar zowel de heer Manu Keirse als de heer Patrick Degrieck hebben op vraag van het opvangpunt die zaak behandeld.

Ben Segers (Vooruit): Mevrouw De Schamphelaere, dat is duidelijk. Het is natuurlijk de bedoeling om parallelle procedures te voorkomen. Dan zijn zij met jullie mandaat opgetreden.

Ik lees dat het gemeenschappelijk opvangpunt bij niet-verjaarde feiten slachtoffers van de kerk aanraadt in de eerste plaats officieel klacht neer te leggen, zodat de zaak op gerechtelijk niveau wordt afgehandeld. Met andere woorden, slachtoffers zouden moeten worden aangespoord om naar de politie of het parket te stappen. U maakte daarbij het onderscheid tussen meerderjarigen en minderjarigen.

Hoe gebeurt dat dan concreet? Ik begrijp dat u niet op een individuele zaak wilt ingaan. Die zaak is wel een illustratie van hoe het ruimere plaatje er misschien uitziet. In het artikel in *De Morgen* verklaart de heer Manu Keirse dat, wanneer het slachtoffer een gerechtelijke dossier indient, de dader de zaak zal winnen en het slachtoffer zal verliezen. Ook verklaart hij dat, als het slachtoffer de juridische weg opgaat, dat veel geld zal kosten. Die boodschap wordt voortdurend herhaald. Hoe verhoudt zich dat dan tot wat wordt beweerd? Is dat niveau dan de standaard waarvan u als coördinator van het gemeenschappelijk opvangpunt denkt dat die wordt gehaald of is dat volgens u zwaar onder de lat?

Mia De Schamphelaere: Daar zal ik niet op antwoorden, zeker niet op basis van het persartikel. Wij beschikken trouwens niet over de bronnen waarover u beschikt. Ik stel voor dat u de betrokken personen in gesloten zitting daarover bevraagt.

Ben Segers (Vooruit): Dat zal ik zeker doen.

De voorzitter: Ik wil iets toevoegen in algemene termen, mevrouw De Schamphelaere. Wat gebeurt er als een slachtoffer bij u zit, in zo'n contactpunt, en vraagt wat u hem aanraadt om te doen naar de kerk? Wordt er dan een advies gegeven of wordt er automatisch gezegd dat het nog niet verjaard is en de dader nog leeft, en het slachtoffer dus klacht moet indienen? Wordt er dan soms gesproken met de mensen over de risico's, de pro's, de contra's? Vragen ze misschien meteen ook in de vertrouwelijkheid van het gesprek aan u wat ze het beste zouden doen, of ze kans maken of niet? Zijn dat dingen die besproken worden of is het een vaste stelregel dat het slachtoffer als het nog kan klacht moet indienen? Dat staat trouwens in uw brochure.

Ik kan mij echter voorstellen dat een overlever af en toe vraagt wat hij het beste doet, of hij wel kans maakt, of hij een advocaat nodig heeft, wat hem dat zal kosten. Ik kan me perfect voorstellen dat die vragen aan u worden voorgelegd. Gebeurt dat af en toe? Ik vraag dit onder algemene titel omdat ik mij dit kan voorstellen, het lijkt mij des mensen te zijn.

Mia De Schamphelaere: Voor misbruikfeiten gepleegd op minderjarigen gaan wij naar het parket, met of zonder toestemming van het slachtoffer. Als het slachtoffer het echt niet wil, sturen wij een bericht dat het algemene gerucht gaat. Dat is altijd als de dader nog leeft. Bij feiten bij seksuele meerderjarigheid, zestien plus, is het aan het slachtoffer zelf om te beslissen de weg naar het parket te zoeken. Wij zeggen dat de mogelijkheid er is om naar de politie te gaan. Anders vragen ze om bemiddeling. Dan voelen wij ons niet geroepen om zelf naar de politie te gaan als het slachtoffer het niet wil.

Valerie Van Peel (N-VA): De leeftijd van zestien jaar is juridisch op geen enkele manier een overschakeling naar meerderjarigheid. Vanwaar komt bij jullie dus dat onderscheid tussen jonger of ouder dan zestien jaar?

Mia De Schamphelaere: De seksuele meerderjarigheid is wettelijk vastgesteld op de leeftijd van zestien jaar.

Valerie Van Peel (N-VA): Dat is toch niet zo indien de dader meerderjarig is? Ben ik nu fout?

De **voorzitster:** Dat is gewijzigd. Tot voor kort was er een dubbele standaard. Vanaf de leeftijd van veertien jaar werd men geacht toestemming te kunnen geven voor gewone aanrakingen. De seksuele meerderjarigheid waar u op doelt, lag op zestien jaar. Voor verdergaande feiten was de minimumleeftijd veertien jaar. In het nieuwe strafrecht kunnen ...

Valerie Van Peel (N-VA): Toestemming kunnen geven, is hier niet relevant. Het gaat hier immers over handelingen waarvoor geen toestemming werd gegeven. Ik begrijp dus niet waarom u die leeftijd als breekpunt hanteert om te bepalen of bepaalde feiten al dan niet kindermisbruik zijn. Ik ben het daar niet mee eens, zeker als het over daders gaat van dertig jaar en ouder.

Mia De Schamphelaere: Ik wil dat nuanceren, maar dit ging over een specifiek geval dat u in een zitting achter gesloten deuren verduidelijkt zal worden.

Valerie Van Peel (N-VA): Nee, u hebt al eerder gezegd dat u altijd melding maakt voor feiten op kinderen jonger dan zestien, maar niet voor jongeren vanaf zestien. Dat hebt u daarstraks gezegd en ik kom daar nu op terug. Ik wilde immers daarstraks iedereen een kans geven, maar nu herhaalt u dat. Ik vind dat niet correct en ik snap niet waar dat vandaan komt. Er moet gemeld worden!

Mia De Schamphelaere: Dat doen we omdat het meerderjarige slachtoffer geen melding wil doen, maar een andere oplossing wil op dat moment.

Valerie Van Peel (N-VA): Het gaat niet alleen over slachtoffers en dat irriteert me. Het klopt dat het niet voor elk slachtoffer een oplossing is om naar de rechtbank te trekken. Het klopt dat het afschaffen van de verjaringstermijn niet de grote oplossing is en dat een slachtoffer in de eerste plaats erkend moet worden. Dat is allemaal waar, maar er is ook de problematiek van de dader die verder zijn gang kan gaan. Op dat vlak dragen de kerk en de opvangpunten een verantwoordelijkheid. Daarvoor is die meldingsplicht belangrijk. Wanneer u zegt dat u voor minderjarige slachtoffers van meerderjarige daders consequent melding doet, dan draait dit niet alleen om het slachtoffer, maar ook over het stoppen van een dader. Ik snap niet waarom u die grens arbitrair op zestien jaar legt. Dat vind ik fout, het spijt me. Dat klopt niet. Daar zit een groot deel van de fout. Daders worden niet tegengehouden.

Vandaag hebben we het al de hele tijd over het feit dat men als slachtoffer al blij zou moeten zijn dat men eindelijk geloofd wordt door de maatschappij en door de kerk. Wanneer gaan we dit tegenhouden? Het spijt me dat ik me zo hard uitdruk, maar er klopt iets niet aan de houding in haar globaliteit.

U kunt me niet overtuigen van de leeftijdsgrens van zestien jaar. Het gaat mij niet over de concrete casus. Ik vind gewoon dat u een heel vreemde lijn trekt.

De **voorzitster:** Daarbij wil ik even aanvullen dat wanneer het gaat over 16+, een en ander dan met geweld of onder bedreiging geweest kan zijn. Wat doet u daar dan mee?

Mia De Schamphelaere: Dan stappen wij naar het parket.

Ben Segers (Vooruit): Ik heb begrepen dat u niet wilt ingaan op individuele situaties, maar deze personen hebben opgetreden met uw mandaat. De citaten staan in de krant. Als ik coördinator was van een gemeenschappelijk opvangpunt en zou vaststellen dat dit de praktijk was in een instantie die onder mijn mandaat optrad, dan zou ik zeer ongerust zijn. Ik hoop dat u dat ook bent.

Ik zou de personen in kwestie daar uitdrukkelijk op aanspreken en ervoor zorgen dat dit geen algemene praktijk kan zijn.

Mia De Schamphelaere: Ik denk dat in hetzelfde

artikel ook vermeld stond dat monseigneur Bonny heeft aangeraden om naar de politie te gaan. Dat heb ik ook gedaan in het eerste gesprek met de voorzitter van Sant'Egidio.

Ben Segers (Vooruit): Wat de gevolgen van de dading betreft, verwijs ik opnieuw naar de zaak Nina. Zij vraagt op een bepaald moment: "Nadat ik het ondertekend heb, kan ik juridisch niets meer ondernemen?" Daarop antwoordt Keirse: "Nee, als u juridisch iets wilt ondernemen, moet u het nu doen. Dan moeten we geen dading opstellen."

Wat is de algemene praktijk bij het gemeenschappelijke opvangpunt in dat verband? Zeker bij juridisch niet-verjaarde zaken sluit een dading toch geen klacht uit? Dat kan toch niet? Dat kunt u toch verduidelijken, hoop ik, dat wat hier door de heer Keirse gezegd werd fout is en dat dit hopelijk niet jullie praktijk is bij het gemeenschappelijk opvangpunt?

Mia De Schamphelaere: Wilt u uw vraag nog eens herhalen?

Ben Segers (Vooruit): Nina krijgt het antwoord: als je juridisch iets wil ondernemen, dan moet je het nu doen. Dan moeten we geen dading maken. Zij lijkt de boodschap te krijgen: als we de dading sluiten, is een klacht niet meer mogelijk.

Ik neem aan dat dit, zeker bij niet-verjaarde zaken, niet de praktijk is bij het gemeenschappelijk opvangpunt? Ik neem aan dat het, als dit elders wel zo is, gecorrigeerd wordt.

Mia De Schamphelaere: Niet-verjaarde feiten gaan naar het parket, tenzij er een meerderjarigheid is en die persoon absoluut niet naar de politie wil. Dat is het enige dat ik kan zeggen. Ik stel voor dat u dat echt in een besloten zitting, met alle bronnen die u hebt gekregen, bespreekt.

Ben Segers (Vooruit): Dit kunt u ook gewoon lezen in de krant. Ik heb gewoon voorgelezen wat in *De Morgen* staat, met de citaten erbij.

Ik heb nog twee vragen.

Een eerste kleine vraag gaat over de herdenkingsdag. Ik las ook op opvang dat op 28 december verschillende kerken de klokken hebben geluid en dat er een aantal initiatieven zijn. Ik vind dat mooi. Ik hoorde onlangs Jan Van Pelt, een slachtoffer, daar op de radio voor pleiten. Ik hoorde dat de kerk 18 november als herdenkingsdag voorstelt. De slachtoffers vragen 28 december, maar zelfs daarover wil de kerk blijkbaar nog in discussie te gaan. Bent u er voorstander van om van 28 december een algemene praktijk te maken, dus

niet alleen in de kern van Deinze en Olen? Zou dat niet ook elders moeten gebeuren?

Mia De Schamphelaere: Ik denk dat er heel veel spontane initiatieven ontstaan. Het groeit van onderuit. Dat is heel positief, want dit is een periode die we nooit meer kunnen en niet meer willen vergeten. We willen er ook uit leren.

Zo is er bijvoorbeeld bij de Broeders Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes in Oostakker een mooi afsluitend erkenningsgesprek geweest met een slachtoffer. Die heeft een heel mooi zelfgemaakt schilderij, een kopie van de Christus van Salvador Dalí, aangeboden aan de broeders, die dat onmiddellijk in hun kapel hebben opgehangen, met een gedenkplaat erbij. Zo zullen er overal plaatselijk initiatieven komen. Wat er gebeurt op 28 december en op de Europese dag voor de Bescherming van Kinderen tegen Seksuele Uitbuiting en Misbruik – er zijn immers meer slachtoffers dan alleen maar die van de kerk – is positief.

Ben Segers (Vooruit): Ik zeg al op voorhand dat mijn laatste vraag mijn moeilijkste vraag is. Ik heb getwijfeld om ze te stellen, maar ik zal het toch doen. Ik twijfelde omdat het gaat over een heel onverkwikkelijke episode, maar ik hoop dat u daar een einde aan kunt stellen. U zult misschien al weten waarover ik het heb, namelijk over de beschuldiging van de heer Torfs met betrekking tot de video over de grafschennis. Ik wil graag van u weten of er een praktijk bestaat waarbij het gemeenschappelijk opvangpunt bezoeken brengt aan graven van daders, op welke manier dat gebeurt en of de heer Devillé daar dan bij is. Hoe gaat het daaraan toe? Ik hoop dat dit indianenverhaal op die manier de wereld kan worden uitgeholpen.

Mia De Schamphelaere: Zoals ik al een paar keer heb gezegd, wij werken op het ritme en de vragen van het slachtoffer. Als een slachtoffer vraagt om een bepaalde in memoriam, een bepaalde bejubeling van de website van een bepaalde congregatie te halen, dan vragen wij dat en dan gebeurt dat. Sommigen willen ook naar de begraafplaats van hun dader. Ze willen die grafsteen met de naam en overlijdensdatum zien en dan gaan wij ook mee.

Ben Segers (Vooruit): Is dat dan ook in aanwezigheid van de heer Devillé?

Mia De Schamphelaere: Neen. De heer Devillé is daar niet bij.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijnheer Bernard, mevrouw De Schamphelaere, dank u wel

voor uw komst. Het is lang geleden. U mag ook niet te veel vertellen.

Er zijn al veel vragen gesteld, waardoor ik al veel vragen heb geschraapt. De brochure van de kerk, *Van taboe naar preventie*, bevat richtlijnen voor vermeende voormalige misbruikplegers. Een van die richtlijnen luidt dat een voormalige dader van seksueel misbruik in geen geval nog kan worden ingezet in een pastoraal werkveld met kinderen of jongeren. We horen soms evenwel getuigen die eraan twifelen of die richtlijn altijd wordt nageleefd. Hoe kijkt u daarnaar? Weet u of die richtlijn goed wordt opgevolgd? Geeft u dergelijke adviezen aan bijvoorbeeld de bisschop als het over priesters gaat? Wat gebeurt daar dan mee? Wordt dat gecontroleerd? Kunt u dat toelichten?

Mia De Schamphelaere: Mijnheer Van Hecke, als er een ernstige melding binnenkomt over een dader die nog leeft en nog pastoraal actief is, dan verwittigen wij onmiddellijk de overste of de bisschop en wordt onmiddellijk gewerkt aan een decreet van preventieve schorsing. Dat bevat dan de voorwaarden en vermeldt zeker ook dat de betrokkene niet met jongeren of kinderen kan werken.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Hoe wordt dat gecontroleerd of opgevolgd?

Mia De Schamphelaere: Dat is een vraag voor kerkelijk beleid. Een aantal bisdommen beschikken over een opvolgteam, maar er bestaat ook een raad van toezicht voor alle levende daders onder sanctie, onder preventieve schorsing in afwachting van een definitieve canonieke uitspraak over mogelijke laïcisering of dergelijke. Die raad van toezicht oordeelt over waar die personen kunnen worden ingezet, onder welke controle. Die raad beraadslaagt ook over bijvoorbeeld daders die door de strafrechtbank zijn veroordeeld en die hun straf hebben uitgezeten. Waar kunnen ze nog worden geplaatst? Moeten ze binnen worden gesloten of kunnen ze nog ergens administratief aan het werk worden gezet of in een woonzorgcentrum? De raad van toezicht betreft uitdrukkelijk ook mensen uit de samenleving in de beraadslaging. Daarover zult u nog toelichting krijgen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb de vraag ook op mijn lijstje staan, voor wanneer de bisschoppen komen. Ik wou gewoon weten welke rol jullie daarin spelen.

Mijn tweede vraag gaat meer over het internationale. We kennen ook de praktijk dat een priester of een broeder het land verlaat en ergens anders actief wordt, nadat er hier feiten zijn gepleegd of veroordelingen zijn uitgesproken. Stel

dat jullie dan een melding van een slachtoffer krijgen, hoe gaan jullie daarmee om als de dader in het buitenland is? Kunnen jullie ook gegevens bezorgen aan verantwoordelijken van congregaties in het buitenland of kerkelijke overheden in het buitenland, waar die priester of broeder actief is? Vragen jullie ook aan de bisschop of overste om die priester terug te halen? Hoe gaan jullie met die internationale problematiek om?

Mia De Schamphelaere: In een aantal gevallen proberen wij met de oversten een terugzetting, een laïcisering in Rome te verkrijgen, als die dader nog in het buitenland is, maar dat is natuurlijk een complex gegeven van communicatie tussen de verschillende nuntiaturen. Iemand die gelaïciseerd is, kan in het buitenland geen priester spelen. Dan zouden wij de nuntiaturen van die landen moeten inlichten. Dat is soms wel wat speurwerk om die te vatten, maar we kunnen ook niet iedereen onder controle houden. We kunnen wel de nuntiatuur verwittigen. We kunnen de plaatselijke gerechtelijke autoriteiten verwittigen. We kunnen de politie verwittigen, wat ook gebeurt.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Is dat wat jullie doen? Of gebeurt dit via het bisdom?

Mia De Schamphelaere: Dat is de opdracht van het bisdom of de oversten. Concreet doen wij dat niet. Dat is daderbeleid.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar u zegt wel dat zij dat doen? Zij nemen contact met de nuntiatuur of rechtstreeks met de kerkelijke overheden in het land? We zullen dat ook aan hen vragen, maar dat is wat u ons zegt? Dat is de normale gang van zaken?

Mia De Schamphelaere: Ik heb weet van drie zaken waarin dat gebeurd is.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Goed, we zullen dat ook verder checken.

Mijn derde vraag gaat ook over die brochure. Een andere richtlijn bepaalt dat een bisschop of een overste bij ernstige aanwijzingen van misbruik kan en moet overgaan tot een preventieve schorsing van de betrokken medewerker, in afwachting van het verdere onderzoek, tenzij door de gerechtelijke instanties uitdrukkelijk wordt gevraagd om dat niet te doen, bijvoorbeeld om het onderzoek niet in gevaar te brengen.

U hebt er al voor een stuk op geantwoord, maar verloopt dat in de praktijk op die manier, zoals het in de richtlijn staat?

Mia De Schamphelaere: Ik heb dat nog niet

meegemaakt. Een concrete casus waarin het gerecht vroeg om het nog even stil te houden, heb ik nog niet zelf beleefd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Als ze het niet vragen, wordt de preventieve schorsing wel systematisch doorgevoerd? Dat kunt u bevestigen?

Mia De Schamphelaere: Ja.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb nog een vraag over die vergoeding van herstel voor de toekomst. U bent daar al op ingegaan. Wat met de kosten voor psychologische begeleiding enzovoort? Ik begrijp dat u er ook voorstander van bent om daarvoor een regeling uit te werken en dat de kerk haar verantwoordelijkheid daarin opneemt.

U hebt veel gesproken over al dan niet melding doen bij de politie, Justitie enzovoort. Doet u soms ook doorverwijzingen naar andere types van hulpverlening, bijvoorbeeld CAW's, als slachtoffers bij u terecht komen? Hoe pakt u dat aan?

Mia De Schamphelaere: Dat gebeurt, als er een vraag is waar ze terecht kunnen voor psychologische hulp, voor psychiatrische hulp. Wij verwijzen soms ook melders door, als het niet gaat over misbruik in een pastorale context, naar de commissie voor historisch misbruik in Vlaanderen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Stuurt u ook door naar CAW's?

Mia De Schamphelaere: Ja, we geven die adressen door.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Spontaan of wanneer erom wordt gevraagd? Gebeurt het ook spontaan?

Mia De Schamphelaere: Dat is een inschatting. Als mensen vragen waar ze terecht kunnen voor psychologische hulp, dan geven we dat mee. We hebben geen foldertje met adressen waar men terecht kan. We werken echt op het ritme en de vraag van het slachtoffer.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Daarnet in de discussie over de verjaring en de 16 jaar, waarop ik niet specifiek zal terugkomen, hebt u gezegd dat u sinds 2019 sowieso een melding doet bij het federaal parket. Voordien deden jullie dat niet, zei u. Dat was die regel van 30 jaar. U zei dat dat een afspraak was met het federaal parket. Kunt u iets meer zeggen over de precieze afspraken die zijn gemaakt met het federaal parket vóór 2019?

Mia De Schamphelaere: We hebben onze richtlijn

laten weten aan het federaal parket.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Laten weten of is het gebeurd in afspraak met? Is het een afspraak of gewoon een melding?

Mia De Schamphelaere: We hebben hen geïnformeerd en gevraagd of er commentaar was.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Hebt u daarop een antwoord gehad?

Mia De Schamphelaere: Nee.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Naar wie is dat gestuurd?

Mia De Schamphelaere: Naar de federale magistraat die daarvoor is aangesteld, Lieve Pellens.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Goed, we zullen veel inspiratie hebben voor vragen in de toekomst. Dank u.

Mevrouw de voorzitter, dat waren voorlopig mijn vragen.

De voorzitter: Ik geef het woord eerst nog aan de heer De Vriendt, die nog geen vragen heeft gesteld, en vervolgens aan mevrouw Daems voor de tweede ronde.

Joris De Vriendt (VB): Ook op mijn beurt dank aan beide sprekers, vooral voor hun engagement de afgelopen jaren.

De heer Bernard gaf aan dat hij in zijn gesprekken vooral wil steunen op een psycholoog of iemand die gespecialiseerd is in dergelijke gesprekken, omdat daarin veel naar voren komt. Ik had de indruk dat dat niet in alle contactpunten op een gelijke manier verloopt. Kunt u daarop ingaan, en eventueel toelichten hoe dat in het Vlaamse landsgedeelte gebeurt?

Ik neem aan dat u ook door een leerproces bent gegaan. U wordt daar eigenlijk in gegooid. Hoe gaat u daarmee om? U krijgt misschien ook zware gevallen te horen. Is er voor u ook een soort van psychologische back-up? Ik had graag nog wat meer toelichting gekregen bij heel dat psychologische verhaal. Ik ben blij dat u erkent dat het herstelproces, vooral op het psychologische vlak – met betrekking tot de verwerking van trauma's hebben we pas de laatste jaren echt ontwikkelingen gezien –, een belangrijk element is.

Wat had u, met de kennis die u nu hebt opgebouwd, met de ervaring die u hebt, eventueel

anders aangepakt in het begin? Wat had eventueel anders gekund in de hele aanpak?

Sophie De Wit (N-VA): Ik sluit daar deels op aan. Dan kan de psychologische ondersteuning meteen mee behandeld worden.

We hebben in deze zaal heel wat slachtoffers in persoon gehoord. U hebt dat ook kunnen volgen. Ze gaven ook echt aan dat zij daar nood aan hebben en dat de vergoeding die hen werd toegekend absoluut onvoldoende was om de kosten te dragen. Dit druist wat in tegen de uitspraak die u doet. Sommige mensen komen niet voor het geld. Wat hen overkomen is, is niet eens in waarde uit te drukken. Zij wilden vooral de erkenning. Ik begrijp ook van velen die we hier hebben gehoord dat ze slachtoffer blijven en dat ze nood blijven hebben aan ondersteuning.

De geldelijke tegemoetkoming of ondersteuning is dus echt wel cruciaal. U hebt aangekaart dat het nodig is. De heer Van Hecke heeft uw conclusie gekoppeld aan psychologische ondersteuning. De kerk, in heel ruime zin, wil daarin mee haar verantwoordelijkheid dragen. Dat wil zeggen dat die kosten ergens betaald moeten worden. Is er bereidheid om bijvoorbeeld via een fonds die kosten in rekening te brengen? Dat is de conclusie die u al trok, maar ik had dat nog niet met zoveel woorden gehoord. Dat is echter wel belangrijk. Als wij een aanbeveling schrijven, zou het zinvol zijn als we ook een beetje in die richting kunnen kijken.

Mia De Schamphelaere: De kerkelijke oversten zullen zeker graag op die vraag antwoorden. Het is inderdaad een piste waar wij achter kunnen staan, zij het niet-discriminerend op het vlak van slachtoffers van misbruik en dus ongeacht het moment waarop het misbruik heeft plaatsgevonden, verjaard of niet verjaard, en ongeacht de plaats of de dader.

Onze hele samenleving moet naar aanleiding van het misbruik binnen de kerkelijke middens beseffen hoeveel impact misbruik kan hebben en hoe verwoestend dat kan zijn. Men moet beseffen dat er heel veel onzichtbaar en nog veel moeilijker uit te spreken misbruik is, zoals incestgevallen. Er is heel veel leed aanwezig in de samenleving.

Het is niet om onze verantwoordelijkheid te ontlopen dat ik dat vermeld, maar als wij een erkenning opzetten, namelijk dat wij erkennen dat slachtoffers van misbruik heel lang nood hebben aan psychologische ondersteuning om het genezingsproces in de mate van het mogelijke te begeleiden, dan moet dat door de samenleving worden erkend en dan moeten de kerkgemeenschap en de andere maatschappelijke actoren hun

verantwoordelijkheid opnemen om waar nodig begeleiding mogelijk te maken.

Die erkenning is inderdaad een heel belangrijk punt. De dader veroordeeld zien is eveneens een heel belangrijk punt. Daarna proberen te leven of overleven met het veroorzaakte trauma is echter ook een algemeen maatschappelijke zorg, waar aan de kerk zeker wil bijdragen. De voorstellen zullen u echter worden gepresenteerd door de kerkelijke oversten.

Sophie De Wit (N-VA): U stelt dat het misbruik veel ruimer gaat. Daarin hebt u gelijk. Wanneer het gaat over verenigingen, is er evenwel een bepaalde systematiek, die we vaak zien in milieus waarin er bepaalde verhoudingen zijn. Dat merken we natuurlijk ook binnen de kerkelijke instellingen, die vaak zaken onder de mat hebben geveegd of niet naar buiten hebben gebracht, zoals in 2010 is vastgesteld. Er werd niet over gesproken.

Ik begrijp heel goed dat wij de vergoedingen ruimer moeten bekijken. Dat volg ik wel. Het gaat hier echter over een instelling die – vandaag is dat allemaal veranderd – in het verleden – ik druk mij voorzichtig uit – er niet altijd toe heeft bijgedragen dat het snel aan de oppervlakte kwam en dat er snel kon worden ingegrepen. Ik zeg niet dat de kerk de enige instelling is die op dat vlak boter op het hoofd heeft.

Ik begrijp uw opmerking, maar als we gaan werken aan een fonds, moeten we bekijken waar de verantwoordelijkheden zitten en wie mee kan helpen met de financiering. We mogen inderdaad ook geen onderscheid maken tussen slachtoffers, want ook andere slachtoffers hebben therapie nodig. Daarmee ben ik het eens.

U werkt volgens de vier categorieën die ook voor arbitrage zijn uitgewerkt. In de brochure omschrijft u wat seksueel geweld is, *hands on* en *hands off*. Er worden bedragen gekleefd op die vier categorieën. Wij hebben ook geleerd dat mensen zich niet altijd thuis voelen in hun categorie of dat als problematisch ervaren. Waarschijnlijk zullen we daarover verder spreken met onze volgende gasten.

Hebt u na al die tijd het gevoel dat de keuze voor die categorieën, en eventueel de bedragen die eraan gekoppeld zijn, misschien toch anders kunnen? Het is niet uw verantwoordelijkheid, maar hebt u dat gevoel vanuit uw ervaring, na er jaren mee gewerkt te hebben? Hebt u het gevoel dat die categorieën niet helemaal juist zitten, dat de bedragen niet helemaal juist zitten, dat slachtoffers in een hokje worden gestoken waartoe ze niet altijd behoren, vermits de impact verschilt van persoon

tot persoon? Hebt u dat gevoel ook na al die jaren ervaring met die slachtoffers?

Mia De Schamphelaere: Die categorieën werden ons aangereikt door het Parlement, unaniem goedgekeurd. Dat was onze vertrekbasis. Wij zijn een beetje geëvolueerd. Collega Bernard zei het al. Naarmate de tijd vorderde, werden de misbruikgevallen zwaarder. Het heeft lang geduurd vooraleer die slachtoffers konden spreken bij ons. Arbitrage was één, er was een massale oproep maatschappelijk, maar de echt traumatische gevallen zijn stap voor stap tot bij ons gekomen, tot bij de aanspreekpunten. Daarom zijn wij terechtgekomen in die hogere categorieën.

Wij spreken altijd extrajudiciair, dus het gaat niet over een schadevergoeding die uitgesproken is door een rechtbank. Het gaat om een tegemoetkoming die de morele spijtbetuiging wil ondersteunen.

Het voordeel van die categorieën is de gelijkberechtiging van de slachtoffers. Het klinkt natuurlijk eigenaardig: ging het om een aanraking of om een penetratie, of ging het om iets anders? Maar heel veel slachtoffers aanvaardden die categorisering wel. Wij sturen meestal het protocol met de categorieën vooraf op, en dan zijn de slachtoffers tevreden dat zij daarin terechtkomen.

De laatste categorie is natuurlijk zeer ruim. Die gaat van 10.000 tot 25.000 euro. Daarbij beoordelen wij ook de levenslange impact. In de jongste jaren zijn er verschillende dadingen afgesloten voor het maximumbedrag. Er zijn enerzijds de feiten, en anderzijds is er de impact op het leven, die wordt beoordeeld tussen 10.000 en 25.000 euro.

Joris De Vriendt (VB): Ik had toch nog graag een antwoord gekregen op mijn vraag over de psychologische ondersteuning tijdens de contacten met het contactpunt. Daar is niet echt op geantwoord, omdat wij toen even een andere richting uitgingen.

Mia De Schamphelaere: Ik meen dat onze medewerkers, en ook de Franstalige medewerkers van de heer Bernard, op de duur een zekere levenservaring opbouwen door zoveel slachtoffers te beluisteren. Die merken direct onze openheid. Wij weten uiteraard ... Ik zeg altijd: ik heb het ergste al gehoord, maar u kunt er nog iets aan toevoegen; u moet echt geen angst hebben te spreken.

Het ritme van elk slachtoffer is anders. Dat is al een paar keren gezegd. Er zijn aan de ene kant slachtoffers die een heel epistel schrijven, die het alleen maar van zich af kunnen schrijven, die dat

opsturen, en dat is het dan. Maar die kunnen er dan geen woord over zeggen.

Ten tweede zijn er slachtoffers die alleen maar het verhaal aan de telefoon kunnen vertellen. Het is voor hen onmogelijk om van aangezicht tot aangezicht te spreken.

Ten derde zijn er slachtoffers die eerst de warme nabijheid willen voelen en die in stappen werken: "Vandaag zal ik u zeggen waar het gebeurd is, volgende week door wie enzovoort."

Dat is een vorm van medemenselijke begeleiding. Als daarna aan het herstel wordt gewerkt en moet worden gewerkt, dan proberen we door te verwijzen. Zoals de heer Pierre Bernard heeft gezegd, komen veel slachtoffers bij ons omdat ze in therapie zijn en daarbij iets naar boven is gekomen. Ze melden zich dus ook vaak op vraag van de psycholoog.

Greet Daems (PVDA-PTB): Mevrouw De Schamphelaere, op mijn vraag over de 10 % van de meldingen bij het opvangpunt die van andere instanties afkomstig is, antwoordde u dat dat op zich niet zo vreemd of weinig is, omdat die mensen niet meer in die onderwijs- of zorginstellingen werken, maar met pensioen zijn. Die mensen hoeven toch niet meer in dienst te zijn om later nog melding te kunnen maken? Niet al die mensen zijn gestorven. Eigenlijk blijft mijn vraag toch overeind en had ik graag een antwoord gekregen. Had het ook geen taak van de opvangpunten moeten zijn om zich nadrukkelijker tot de daders zelf of de mensen in hun omgeving en hun hiërarchie te richten? In de brochure staat immers expliciet dat dat de bedoeling is.

Mia De Schamphelaere: Mevrouw Daems, elk jaar is er een publieke oproep om zich te melden en op elke kerkelijke website is makkelijk te vinden hoe men zich kan melden. Na *Godvergeten* krijgen we inderdaad meldingen van omstaanders: "Zou u de levenswandel van die pater of die religieuze niet willen nakijken?" Ze zeggen dat ze het hadden kunnen weten en er niks mee gedaan hebben. Dat krijgen wij nu wel, maar dat is ook een hele speurtocht. Soms kennen ze de naam niet. Soms hebben ze iets gezien, maar zijn ze niet zeker. Dat gebeurt wel.

Zo moeilijk het soms is voor de slachtoffers om zich te uiten, zo moeilijk is het voor de omstaanders van vroeger om te beseffen dat ze het hadden kunnen weten. Het komt traag naar boven. We kunnen alleen maar een oproep doen aan iedereen. Voor iedereen die werkt in de kerk is er eigenlijk een meldplicht naar het gemeenschappelijk opvangpunt.

Greet Daems (PVDA-PTB): U bent op een punt niet ingegaan daarnet. Er kunnen ook meldingen gebeuren over de manier waarop bepaalde verantwoordelijken met de feiten zijn omgegaan. Hebt u er een zicht op of er meldingen bij het meldpunt betrekking hebben hierop? Over hoeveel meldingen gaat dat? Welke gevolgen worden daaraan gegeven?

Mia De Schamphelaere: We hebben wel een aantal van dergelijke dossiers behandeld, maar niet zo veel. Dat waren er vier of vijf. Dan wordt de overste aangesproken.

Greet Daems (PVDA-PTB): Tot slot heb ik een vraag voor de heer Bernard. Ik was het eerst niet van plan, maar ik zal ze toch stellen. U had erop gewezen dat er in het kerkelijk recht regels zijn met betrekking tot verjaring, maar dat de congregeratie de verjaring kan opheffen, wat ze ook regelmatig doet. Hebt u weet van hoeveel procedures volgens kerkelijk recht er zijn ingezet tegen vermeende daders naar aanleiding van de meldingen in de opvangpunten of de arbitragecommissie? Is het daarbij ook voorgekomen dat de verjaring effectief werd opgeheven?

Pierre Bernard: Dans la plupart des cas. C'est pratiquement le principe de passer outre la prescription parce que les faits sont abominables.

Katja Gabriëls (Open Vld): Ik wil nog even inpikken op dat laatste antwoord. Ik had daarnet dezelfde vraag gesteld, maar toen kreeg ik het antwoord dat de kerk daarop via Dignity zou antwoorden. Ik vroeg mij dus af of we daarover cijfers kunnen terugvinden in jaarverslagen. Wordt er opgegeven in hoeveel gevallen er gesanctioneerd wordt door de kerk?

De **voorzitster:** Er zijn heel veel jaarverslagen beschikbaar, maar ik weet niet of ze zo gedetailleerd zijn. We kunnen het misschien nakijken. Ze komen alleszins ook nog, dus we kunnen het hen altijd nog vragen.

Koen Geens (cd&v): Ik zou ook mevrouw De Schamphelaere en de heer Bernard willen danken voor hun oprechte getuigenis, die ons veel geleerd heeft, en voor de moeilijke taak die zij hebben vervuld.

Ik geloof dat voortschrijdend inzicht een van de belangrijkste gegevens is in de samenleving en dat ook een slachtoffer een voortschrijdend inzicht heeft. Ik ben altijd bang om een projectie te hebben en te zeggen dat het slachtoffer niet om financiële schadeloosstelling komt vragen. Wellicht komt een slachtoffer daarvoor niet in eerste instantie, maar

men weet nooit hoe een slachtoffer evolueert in zijn denkproces. Dat hebben we hier ook gezien in de vergadering. Ikzelf heb immers ook voortdurend nieuwe inzichten over feiten die ik heb meegemaakt en dat is geen ironie. Dat is zo. Ik ervaar dingen en later denk ik daar toch lichtjes anders over. Het is dus gevaarlijk om mensen te clicheren in gedachten. Het is ook gevaarlijk om onszelf te clicheren in gedachten.

Wat de verjaring betreft, staan er relatief revolutionaire dingen in het rapport van 2010, die vandaag als volledig voorbijgestreefd beschouwd worden. We zijn allemaal kinderen van onze tijd op een bepaald moment. Het eigene aan deze geschiedenis is dat onze inzichten daarover evolueren onder invloed van het maatschappelijke verkeer en alles wat wij vandaag open kunnen zien, hoewel we dat vroeger alleen in het beslotene vermoedden.

Zonder het lang te willen maken, zou ik even willen ingaan op de verjaring.

Morgen vindt er een vergadering van de commissie voor Justitie plaats waarin een aantal nieuwe misdrijven onverjaarbaar zullen worden gemaakt. De onverjaarbaarheid die vandaag al bestaat voor misdaden tegen de menselijkheid en seksuele misdrijven, ten gevolge van het initiatief van mevrouw Van Peel en de heer Crombez, zal morgen ook op een aantal andere misdrijven van toepassing worden. Ook zal de schorsing van de verjaring in een aantal gevallen makkelijker worden.

Aangezien de heer Bernard een eminent jurist is, richt ik mij tot hem. Ik heb goed naar u geluisterd. U denkt dat het mogelijk is om het beginpunt van de verjaring vast te stellen in functie van het moment waarop het slachtoffer zich bewust wordt van de feiten na zijn meerderjarigheid en om de verjaring pas vanaf dan te laten lopen.

Opnieuw zal het voortschrijdend inzicht daar meester zijn van onze wil. Juristen dienen niet om neen te zeggen. De heer Bernard zal het met mij eens zijn dat juristen daar in eerste instantie erg verbaasd over zijn. Ik heb het dit weekend op vele juristen uitgetest, aangezien ik wel wat juristen tegenkom in het weekend. Juristen zijn daar in het algemeen zeer verbaasd over. Ik heb ooit in verband met het Transnuklaerschandaal aan een eminent fysicus proberen uitleggen dat de feiten verjaard waren. Na drie uur heeft die fysicus mij nog niet willen begrijpen.

Ik heb alle begrip voor het anders kijken naar maatschappelijke realiteiten door mensen die opgevoed zijn in een bepaalde cultuur en die

daardoor zodanig geïmpregneerd zijn dat ze daar niet onderuit kunnen en daarvan deel uitmaken, en andere mensen die niet door die cultuur zijn geïmpregneerd. Mijnheer Bernard, u bent geïmpregneerd door de juridische cultuur, maar niettemin staat u open voor een andere beginpunt van de verjaring. Dat wijst erop dat u een open geest hebt. We zullen vandaag niet uit die rechtstheoretische discussie geraken en ik zou die ook niet willen voeren.

U bent een man van het terrein en u hebt gesproken over de bijstand van psychologen in de strafrechtelijke procedure. Mijn voornaamste bekommernis – ik denk dat dat ook de bekommernis van de bijzondere commissie was in 2010, hoewel zij voor een stuk andere leden had dan vandaag – is de mensen een plaats te geven waar zij worden gehoord. Dat hebt u ook nadrukkelijk gezegd. Het eerste wat mensen willen – niet het laatste, wat mij betreft – is gehoord worden. Zij willen niet noodzakelijk schadeloosstelling, maar dat is misschien wel het laatste wat zij willen. Dat weten wij niet. Wij weten nooit wat mensen uiteindelijk zullen willen. Zij weten dat ook niet van zichzelf.

U zegt echter dat de verjaring anders zou kunnen worden ingevuld, zodanig dat mensen die heel lang geleden slachtoffer waren, maar het zich pas recent actief herinnerd hebben, nog een procedure kunnen starten voor het gerecht. Hebt u erover nagedacht, mijnheer Bernard – het is een ernstige vraag, het is opnieuw geen vraag om u iets anders te doen zeggen en als u er geen antwoord op wilt geven, dan vind ik dat fijn – hoe die mensen dan door het gerecht zullen worden opgevangen, als dat er velen zijn, wetende dat vandaag veel van die klachten heel lang onbeantwoord blijven en dat procedures soms verschrikkelijk lang op zich laten wachten?

Als wij die deur zouden openen, stel dat u gelijk krijgt van de wetgever – want dat zult u uiteindelijk moeten krijgen om dat te verkrijgen – hebben wij dan een manier om ervoor te zorgen dat die mensen ook effectief worden gehoord? De kerk en de arbitragecommissies kunnen immers op het woord geloven, maar dat doen rechters niet zo gemakkelijk. Hoe gaan wij daarmee om, zodanig dat de frustraties minder groot zijn dan de gevallen van succes? Dat is voor mij, los van het juridische debat, een heel belangrijke vraag, want de deur openzetten is misschien nog doenbaar, maar de vraag is wat er nadien gebeurt en of die mensen daarin een kans maken, in uw ogen als vroegere hoge parketmagistraat, om tevreden uit zo'n procedure te komen. Dat is mijn vraag, en hoe u dat zou inrichten.

Pierre Bernard: Je vous remercie beaucoup pour cette question tout à fait pertinente. En fait, je suis parti d'une constatation, en ayant écouté plusieurs victimes, et particulièrement une avec laquelle je suis toujours en contact. Je l'ai exposé tout à l'heure.

Les faits extrêmement graves ont été commis en 1992. Il était majeur en 1998. Il n'a eu conscience de ce qui lui était arrivé qu'en 2016. C'est prescrit. Cela fait que l'enquête pénale est pratiquement au point mort. Et on n'a jamais pu déterminer qui était l'auteur, parce que cela s'est passé à l'étranger.

Si les faits n'étaient pas prescrits, et que les enquêteurs et le parquet pouvaient continuer à investiguer, on pourrait voir à l'étranger qui aurait pu être l'auteur. Mais comme dans l'état actuel des choses, c'est prescrit, le parquet ne peut plus rien faire. Et donc il ne peut plus y avoir d'investigation pénale.

Dans ce cas-là, je trouve que c'est extrêmement dommageable pour la victime, qui supporte extrêmement difficilement de ne toujours pas savoir qui l'a abusée. Pour lui, c'est insupportable. Pour moi aussi, c'est insupportable car il y a là une injustice flagrante à cause justement de cette règle de point de départ de la prescription à la majorité et non pas à partir du moment où il a pris conscience des faits en 2016, alors qu'il est majeur depuis 1998. Il ne sait toujours pas qui l'a abusé, parce que cela s'est passé à l'étranger. Et, si le point de départ de la prescription était différent, une enquête pénale pourrait être poursuivie et il pourrait peut-être savoir enfin quel est l'auteur présumé de l'abus commis.

Koen Geens (cd&v): Mijnheer Bernard, ik ben bewogen door dezelfde motieven als u. Wij zullen morgen voor de zoveelste keer de verjaring van het dossier van de Bende van Nijvel verdagen. Daarover gaat het ook.

Pour la énième fois, beaucoup de juristes reprochent, par exemple, à un ancien ministre de la Justice comme moi, d'avoir poussé pour le faire. Pour être clair, je suis de votre côté. Seulement, vous êtes inspiré par un cas très spécifique. Vous savez comme moi qu'il n'est pas du tout sûr que vous trouverez l'ADN de cet auteur dans les banques de données à l'étranger. Mais ce n'était en réalité pas ma question. Peut-être trouvera-t-on l'auteur. C'est ce que vous avez dit. C'est vrai. Peut-être trouvera-t-on les auteurs des tueries du Brabant wallon. Ce n'est pas exclu.

Ma question était autre. À savoir, comment ferez-vous en sorte que toutes les autres victimes, pas toutes mais beaucoup, soient satisfaites par une

procédure judiciaire qu'elles pourront entamer s'il n'y a pas prescription? Ce n'est pas une question suggestive. Je veux seulement savoir comment vous pensez, en tant que haut magistrat du parquet, que la Justice doit s'organiser pour pouvoir accueillir d'une façon tout à fait compétente et diligente ces actions, qui, pour l'instant encore, sont considérées par une grande partie des juristes comme devant être prescrites. Ce n'est pas suggestif du tout. Je suis sincère dans ma question. Comment règle-t-on cela? Ce que vous dites est assez clair. Si on retrouve l'auteur, par une enquête ADN, cela se fera. Si on ne le trouve pas, tant pis. Mais vous savez comme moi que beaucoup de cas seront encore plus difficiles à prouver, pour lesquels on ouvre une porte. Et on ne sait pas comment on va se retrouver dix ans plus tard. C'est ma question tout à fait honnête et sincère. Parce que vous avez ouvert une porte aujourd'hui en tant que juriste, qui est importante. Je suis sensibilisé, mais ce que vous avez dit n'est pas neutre. Je demande donc votre conseil, parce que je n'ai jamais été haut magistrat du parquet.

Pierre Bernard: Vous avez été ministre de la Justice, ce qui est beaucoup plus honorable.

Si je comprends bien, votre question porte sur les éléments de preuve. Au niveau du point de contact, nous sommes aussi confrontés à cela. Il nous faut savoir si la personne qui nous contacte dit la vérité ou pas, si elle affabule. Mme Mia De Schamphe-laere l'a dit tout à l'heure, il y a eu quatre cas de personnes qui ne disaient pas la vérité. Moi, j'en ai eu deux. Une victime avait porté à notre connaissance des faits à l'égard d'un auteur présumé décédé. Nous l'avons crue. Une deuxième victime s'est présentée en désignant le même auteur présumé. Nous l'avons crue. Puis, s'est présentée une troisième victime qui habitait en Suisse et qui affirmait avoir aussi été abusée par ce prêtre. Une quatrième victime habitant le sud de la France a porté les mêmes accusations à l'encontre de ce prêtre-là. Cela se passait dans un internat.

Devant l'accumulation des témoignages, je me suis dit qu'il faudrait quand même que je vérifie si les troisième et quatrième victimes étaient bien dans cet internat-là à l'époque. Cela s'est révélé totalement faux. Elles n'avaient jamais fréquenté cet internat-là. Elles avaient essayé de nous abuser. Ce sont les seuls cas où je me suis trouvé devant des personnes qui ne disaient pas la vérité. Dans tous les autres cas, les victimes disaient la vérité, confirmés d'ailleurs par la psychologue dont je parlais tout à l'heure et qui m'a toujours affirmé que "oui, psychologiquement, cette personne ne ment pas". Un psychologue peut dire cela beaucoup plus en profondeur qu'un juriste qui n'a pas les

compétences psychologiques pour déterminer que telle personne ment.

Donc, au sein du point de contact, nous sommes aussi confrontés à la question: est-ce vrai ou faux? C'était la même question au centre d'arbitrage. Pourquoi ne pourrait-ce pas être la même chose au niveau d'un parquet: au fond, la personne qui dépose plainte dit-elle la vérité? Je sais que ce sont les règles de preuve qui sont en balance, ainsi que les questions de preuves matérielles. C'est vrai, mais je pense qu'il faudrait peut-être avoir encore plus confiance en ce que les victimes viennent dire, même au sein du parquet, et ne pas être pieds et poings liés à des éléments matériels. Il convient de croire beaucoup plus en ce que les victimes viennent dire, même si les faits sont anciens. Voilà, ce n'est peut-être pas une réponse de haut magistrat, mais c'est ma conviction. Je crois qu'il faudrait assouplir les règles de preuve.

Sophie De Wit (N-VA): Aansluitend heb ik een vraag van de experts. Als wij zaken onverjaarbaar maken, moeten er ook extra opdrachten worden gegeven aan de politie om het te onderzoeken. U zegt dat wij hen meer op woord moeten geloven. Dat gaat niet gepaard met een onderzoek dat eraan wordt gekoppeld, of in andere mate.

Pierre Bernard: Les deux vont ensemble. L'enquête, évidemment, se fonde sur les dénonciations des victimes. Matériellement, pour savoir si quelqu'un dit la vérité ou pas – mais ça, c'est au niveau de l'auteur – il y a le détecteur de mensonges, que l'on utilise régulièrement.

Je pense qu'il y a quand même des moyens, au niveau des experts en psychologie, de déterminer si une victime affabule – ce qui à mon avis est extrêmement rare –, si une prétendue victime affabule, ou si la victime qui se présente dit la vérité. Je crois qu'un expert en psychologie peut rapidement le déterminer.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer Bernard, ik vind het jammer dat u geen magistraat meer bent. Ik vind het namelijk dapper dat u een en ander vanuit dat standpunt komt vertellen. Zeker wanneer er meerdere slachtoffers hun verhaal vertellen, vind ik dat dit meer zou moeten doorwegen dan het materiële. Daarmee ben ik het eens.

Ik weet dat het ongezien is, maar ik ga het toch doen. Mijnheer Geens, u stelt de vraag namelijk vaak. Ik weet ook waarom u ze stelt. U stelt ze volgens mij ook met goede bedoelingen omdat u ervoor vreest dat men naarmate men meer slachtoffers in de richting van het gerecht duwt, ook meer teleurstellingen zal zien.

Graag wil ik toch een antwoord formuleren. Ten eerste moet men oppassen om een bepaalde weg uit te sluiten omdat er zaken zijn die op het niveau van politie en Justitie niet goed verlopen. Ten tweede vind ik de discussie rond de verjaring voor slachtoffers belangrijk, omdat de bewijslast inzake kindermisbruik moeilijk is. Dat is een feit. Dat is ook zo als de feiten nog maar dateren van twee jaar geleden. Of het nu dertig, veertig of twee jaar geleden is, de bewijslast blijft moeilijk. Vaak hebben we geen materiële zaken meer voor handen en gaat het over gevallen van woord tegen woord, ook na twee jaar.

Daar gaat het niet over. Het gaat erover dat men een slachtoffer het recht ontzegt om in samenspraak met een advocaat te bekijken of er een mogelijkheid is om bewijslast neer te leggen. Men zegt dan tegen een slachtoffer, dat heel lang heeft geworsteld alvorens sterk genoeg te zijn om te spreken, dat men hen die keuze al zal ontnemen. Dat is enkel gebaseerd op hoe snel het slachtoffer gesproken heeft, alsof dat diens schuld is. En dat is het niet.

Zelfs het Grondwettelijk Hof heeft in zijn uitspraak onderbouwd dat kindermisbruik per definitie een misdrijf is waarvan zwijgen inherent deel uitmaakt. Het slachtoffer wordt gemanipuleerd om te zwijgen en doet dat ook vaak jarenlang. Pas jaren nadien komt het slachtoffer naar buiten. Dat heeft het Grondwettelijk Hof nu gelukkig mee onderbouwd.

Een verjaringstermijn zegt tegen een slachtoffer dat lang heeft gezweven dat het zelfs niet de keuze krijgt om de zaak met een advocaat te bekijken, zelfs al heeft men de bewijzen wel en kunnen meerdere verhalen naast elkaar gelegd worden. Deze zaken zijn allemaal verjaard. Maar als men daarmee naar het gerecht stapt, is het wel duidelijk dat er iets is gebeurd. Toch wordt de keuze afgenomen. Daarover gaat de discussie. Dat zullen geen honderden verhalen zijn, dat weet ik ook wel, want men moet het kunnen bewijzen, maar mag een slachtoffer tenminste van dat paternalistische af, van de wetgever die voor ons gaat beslissen of onze specifieke zaak al dan niet nog te bewijzen is? Dat is eigenlijk de discussie.

Dat staat volledig naast de vraag die u terecht stelt. Is het juridische altijd de beste weg voor een slachtoffer? Dat zal niet altijd ja zijn. Daarover ben ik het met u eens. Dat moet worden afgewogen, in samenspraak met een advocaat, maar het is aan het slachtoffer zelf om te beslissen of men daarna naar het gerecht stapt. Kunnen we alstublieft, beste collega's, daarover heel grondig nadenken? Kunnen we dat recht aan iedereen teruggeven en niet alleen aan de slachtoffers bij wie het in 2019 nog niet verjaard was?

Ik ben hier even misbruik van de tijd aan het maken, want dit is een hoorzitting en ik moet vragen stellen, maar ik kon het niet laten. Mijnheer Geens, ik heb u dat nu al zo vaak horen zeggen. Ik wou daar toch even op ingaan.

Koen Geens (cd&v): Het is goed dat u denkt dat u weet wat ik gevraagd heb, maar ik vraag aan mensen die het met vuur en morele zekerheid verdedigen hoe ik het zou kunnen verdedigen. De verjaring in vraag stellen in het algemeen en in het bijzonder in gevallen als deze is altijd een heel moeilijke kwestie, zowel van bewijs als van gelijkheid. Ik probeer alleen maar te verstaan. Ik probeer te begrijpen, zodat ik het verder kan vertellen en mijn eigen argumenten daarin kan integreren.

De verjaring is een heel moeilijke instelling om te begrijpen, tout court. U zult het mij vergeven, mijnheer Bernard, maar het bewijs in strafzaken is tot mijn spijt, lijkt mij, als ik de advocaten en de onderzoeksrechters bezig zie, nog altijd verschillend van het bewijs voor een arbitragecommissie zoals de uwe.

Daarbij wil ik toch een voetnoot maken. De risico's op onschuldige veroordeling moeten toch miniem blijven. Die onschuldige veroordelingen zullen er altijd zijn, maar die moeten zo weinig talrijk mogelijk zijn. Ik heb bij seksueel misbruik toch wel enkele onschuldige veroordelingen gezien, zowel in de realiteit als op het scherm. Daarmee moeten we ook voorzichtig zijn. Strafrechtelijk bewijs blijft – *l'intime conviction c'est bien* – iets wat anders is dan mensen bijna op hun woord geloven, als ze niet fabuleren. Het blijft een verschillend verhaal.

Ik zal niet langer aandringen. Ik heb goed geluisterd.

De **voorzitster**: Er wachten ons op dat punt nog boeiende discussies.

Mijnheer Segers, u mag afronden.

Ben Segers (Vooruit): Mevrouw de voorzitster, ik heb nog een laatste vraag, ook omdat ik meen ze daarnet niet erg duidelijk te hebben gesteld. Ik verontschuldig mij daarvoor. Voor alle duidelijkheid, bent u, als het over nieuwe feiten gaat, van mening dat, als een dading wordt gesloten via het gemeenschappelijk opvangpunt, vervolgens een klacht bij Justitie door hetzelfde slachtoffer in dezelfde zaak met dezelfde dader is uitgesloten of blijft het slachtoffer volgens u daarin vrij?

Mia De Schamphelaere: Ik kan daarop alleen maar antwoorden op basis van mijn juridische

kennis en mijn 40 jaar oude diploma.

De dading gaat over burgerrechtelijke zaken. Er is daarbij geen geschil meer tussen beide partijen over schadevergoedingen en dies meer. Mocht er een strafbaar feit vast komen te staan of kunnen worden bewezen, dan is de overeenkomst in burgerlijke zaken nietig. Dat is mijn beperkte juridische opvatting.

Ben Segers (Vooruit): De reden waarom ik de vraag stel, is dat de personen die u hebt gemandateerd daarover anders lijken te oordelen.

Mia De Schamphelaere: Dat zal u aan die personen moeten vragen.

Ben Segers (Vooruit): Dat zal ik zeker doen.

Mia De Schamphelaere: Mevrouw Nina mag nog altijd naar de politie stappen. Dat is wat ik daarover wil meegeven.

Ben Segers (Vooruit): Die mensen komen vrijdag, als vertegenwoordigers van Dignity. U hebt ze aangesteld als gemandateerden, dus eigenlijk als lokaal opvangpunt. Is het niet moeilijk dat zij twee rollen moeten spelen? Vrijdag komen zij als vertegenwoordigers van Dignity, maar ik zal dan toch ook vragen stellen over hoe zij hun rol invullen als door u gemandateerden.

Mia De Schamphelaere: Het zijn inderdaad twee verschillende rollen. Ik denk dat dit het beste achter gesloten deuren wordt uitgelegd. Er is een en ander over te vertellen, en de privacy van personen zou in het gedrang kunnen komen.

De **voorzitster**: Collega's, dank u wel. Ik dank ook onze gasten van vandaag voor de tijd die zij hebben genomen en voor de antwoorden die zij hebben geboden op de vele vragen. Er zullen zeker nog vragen opborrelen. Er blijft nog veel voer voor debat over.

De openbare hoorzitting wordt gesloten om 15.13 uur.

L'audition publique est levée à 15 h 13.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Mia De Schamphelaere

Lecture faite, persiste et signe,

.....
Pierre Bertrand